

Valgt blev: *Boye Hansen, Albertsen, Andreas Hansen, Poul Hansen (Grenå), Grete Hækkerup, Orla Møller, Karl Max Rasmussen, Astrid Skjoldbo, Thisted Knudsen, Søren Andersen, Nathalie Lind, Finn Poulsen, Thestrup, Edv. Jensen, Langkilde, Else-Merete Ross og Poul Dam.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om teknisk samarbejde med udvklingslandene.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 7) findes i tidenden sp. 2354).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 103 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Ændringer i retskredsinddelingen m. v.).

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 6) findes i tidenden sp. 2369).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 109 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten. (Ægtefællers beskatning).

(Lovforslaget (nr. 73) findes i tillæg A. sp. 0000, fremsættelsen i tidenden sp. 2129).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 6-8 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om nedslag i skatteansættelsen for renteindtægter m. v.

(Lovforslaget (nr. 74) findes i tillæg A. sp. 1021, fremsættelsen i tidenden sp. 2129).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om skattelettelse for visse indskud m. v.

(Lovforslaget (nr. 75) findes i tillæg A. sp. 1023, fremsættelsen i tidenden sp. 2129).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen. (Om særskilt beskatning af gifte kvinder).

(Lovforslaget (nr. 76) findes i tillæg A. sp. 1059, fremsættelsen i tidenden sp. 2137).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Peter Nielsen: Forud for efterårets folketingsvalg blev det fra så godt som alle partier og af de fleste kandidater lovet, at sambeskatningen af ægtefæller ville blive ophævet, for så vidt indtægterne flød fra hver sin kilde.

Det er det løfte, vi nu skal til at indfri. Der har vel hos mange været en vis betænkelighed, idet skattetrykket kan flyttes ved noget sådant, så andre kommer til at betale herfor. Denne betænkelighed må man se at overvinde. Sambeskatningen er i sig selv noget uretfærdigt og kan have besynderlige virkninger. At to mennesker sætter bo, skal ikke betyde, at de straffes skattemæssigt. Familien og hjemmet er det grundlæggende, og skabes der et nyt hjem her i Danmark, er det kun et gode for samfundet, og det bør ikke straffes skattemæssigt.

For et par år siden blev der med pomp og pragt fejret et celebret skuespil, et sølvbryllup, her i København. Sølvbrudgommen skrev en kronik i et dagblad, hvor han meddelte den forbavsede offentlighed, at det var et „polsk“ sølvbryllup, der her blev fejret. Han havde i de 25 år sparet en formue i skat ved ikke at være gift med sin

[Peter Nielsen.]

kone. Noget sådant er selvfølgelig forkert. Han skulle have haft lov til at fejre et rigtigt dansk sølvbryllup, uden at det kostede ham ekstra.

Enhver kan se uretfærdigheden i sambeskatningen. Jeg er glad for, at spørgsmålet nu er kommet på realiteternes grund, efter at man i så mange år har talt mere eller mindre løst og fast om det. Vi har vist i øvrigt næppe gjort os helt klart, hvilke problemer en sådan ophævelse indebærer. Normalt vil man jo sige, at det bare er at ophæve. Gifter to mennesker sig, ændrer det ikke deres skattemæssige status. Færdig. Men så nemt er det ikke. Læser man lovforslaget, bemærkningerne og den højtærede finansministers fremsættelsestale, bliver man ikke fyldt med just den store begejstrings rus. Det er en vanskelig sag at gå til, og der skal altså meget komplicerede lovforslag til.

Man har længe været klar over, at sambeskatningens ophør næppe vil give nogen økonomisk fordel for den overvejende del af de nu sambeskattede, men sagen har jo en stærk psykologisk side. Det er forståeligt, at den gifte, selverhvervende kvinde føler det som noget ydmygende, at hun ved giftermålets indgåelse skattemæssigt ophører med at eksistere, og at manden skal opgive hendes indtægt. Hun kan få lov til at sætte sit navn på selvangivelsen som en art pynt. Nogen som helst betydning har det ikke.

Sambeskatningen har også givet skatteyderne en følelse af, at det skattemæssigt er meget dyrt, hvis hustruen tager arbejde, ja, ofte hører man, at skattevæsenet vil tage det hele. Det er selvfølgelig overdrevet. Det første år kan hustruens skat virke følelig, men når ligevægtsskatten indtræffer, er det knap så voldsomt. Man kunne selvfølgelig modvirke det ved, at folk med det samme kom til at betale ligevægtsskatten. Jeg skal dog ikke virke ophidsende ved atter at tale om skattefradragsrettens besynderlige virkning. Dette er dog kun et foreløbigt løfte.

Jeg hilser altså disse lovforslag med tilfredshed. De har min fulde sympati, selv om jeg ligesom i øjeblikket ikke har nok at have den sympati i. Det hjælper dog, når vi får ordningen med kildeskatten, der vil

forenkle problemet med sambeskatningens ophør ganske betydeligt, selv om jeg selvfølgelig ikke vil påstå, at sambeskatningen ikke kan ophæves under vort nuværende knudrede skattesystem. Det vil blot gøre det endnu mere knudret, og det er egentlig min største betænkelighed.

Vi har efterhånden her i folketinget en noget dårlig samvittighed over for skattemyndighederne. Vi vælter den ene lov efter den anden over på dem, hvilket betyder, at de er ved at segne under arbejdet, og det er den væsentlige grund til, at skattesnyderiet kan florere i dag, som det gør. Lederen af skattekontoret i en større provinsby har udtalt, at sambeskatningens ophør under det nuværende skattesystem vil betyde en vis økonomisk lettelse for ca. 700 ægtepar i den pågældende by, men samtidig vil det være nødvendigt at ansætte mindst 10 mand mere på skattekontoret. Det vil i hvert tilfælde koste de første 200.000 kr. at skaffe den lettelse for de 700 ægtepar, hvis man blot skal gøre sig håb om nødtørftigt at kunne administrere en sådan ny lov.

Jeg tør ikke afgøre, om det er muligt under vort nuværende skattesystem at finde en mere enkel ordning, uden at den ville virke for uretfærdig. Norge har ordningen med valgfrihed; det må jo betyde en forenkling, idet det da skulle være unødvendigt at udsende selvangivelser til alle hustruer; man må i givet fald selv begære sig selvstændigt ansat. I Norge udstrækker man endog servicen til, at folk får at vide, hvad det vil koste dem at blive særbeskattet eller at blive sambeskattet; så kan de pågældende selv vælge, og valget er ikke svært, de tager selvfølgelig det billigste. Der vil forekomme, og der forekommer mange tilfælde, hvor man altså også af den grund må foretrække sambeskatning. Sådanne udregninger vil det dog ikke være nemt at foretage i Danmark, for så vidt de skal være reelle, idet man ikke på forhånd kan oplyse størrelsen af ligevægtsskatten uden at kende indtægterne flere år frem i tiden.

Et andet problem er det svælg, vi kan komme til at grave dybere mellem de egentlig selverhvervende hustruer og de såkaldte medhjælpende hustruer. Vi har i dag en kedelig forskelsbehandling med hensyn til hustrufradrag, idet den medhjælpende hustru intet fradrag kan få, skønt hendes fra-

[Peter Nielsen.]

vær fra hjemmet, når hun hjælper manden i hans virksomhed, kan koste lige så dyrt, som det koster udearbejdende husmødre. Jeg har set eksempler på, at en kvinde, der er bestyrelsesmedlem i sin mands familieaktieselskab og møder et par gange om året til bestyrelsesmøde, får fordel af hustrufradraget på 2.000 kr., fordi man altså mener, at hendes fravær fra hjemmet har kostet noget, medens en købmandskone, som måske ofte må afsted tidligt om morgenen til sin mands butik og vender hjem sent om aftenen, ikke får en øres fradrag.

Denne forskelsbehandling vil blive væsentligt forstærket, når sambeskatningen ophæves. Man kan så fjerne denne forskel ved simpelt hen at lade den medhjælpende hustru særbeskatte af den del af mandens indtægt, som man mener hun har tjent, men det vil i virkeligheden sige, at et sådant ægtepar kan dele den fælles indtægt, som det passer dem, og som det stemmer bedst med skatteskalaen. Nogen bedømmelse af en sådan splitting vil det selvsagt være umuligt for skattevæsenet at foretage. Det vil også være umuligt at afgøre, hvornår der virkelig er tale om medhjælpende hustruer. Man må simpelt hen anerkende det for alle selvstændige næringsdrivende og for hele landbruget. Tilbage bliver så kun den lønmodtager, hvis ægtefælle ikke har nogen indtægt; de vil komme til at betale hele gildet.

Selv om jeg kan se uretfærdigheden over for landmandskoner, købmandskoner, håndværkerkoner, kan jeg ikke se nogen løsning på dette problem, uden at vi kommer ud i helt uholdbare tilstande skattemæssigt set. Man vil sikkert alligevel blive stillet over for mange problemer med hensyn til, hvornår særbeskatning kan finde sted, og også mange forsøg på omgåelse.

Vi vil få problemet med de lønmodtagere, der har medhjælpende hustruer. Hvis de får hver sin kontrakt eller sit ansættelsesbrev ved samme firma, må man jo tillade særbeskatning. Det kan dreje sig om viceværter, portnere og mange andre. Hvad angår folk i sådanne erhverv, er den samlede indtægt vel sjældent så stor, at særbeskatning bliver fordelagtig. Men f. eks. kan en direktør udmærket godt meddele sin bestyrelse, at nu går han 10.000 kr. ned

i løn om året, men så skal hans kone være ansat i firmaet for disse 10.000 kr.; så er særbeskatningen reddet, og en effektiv kontrol med, om hun virkelig tjener disse penge, eller om det fortsat er manden, der tjener dem, vil være fuldkommen utænkelig.

Skattemyndighederne har i dag et utal af sager om, hvorvidt der kan indrømmes hustrufradrag. Nu vil sådanne sager komme med forøget styrke, når der også skal være mulighed for særbeskatning. En ny næringslov vil sikkert bevirke, at både mand og hustru kan få hver sit næringsbrev, og det vil sikkert give anledning til besynderlige ting i forbindelse med særbeskatningens indførelse. I en blandet landhandel i en lille norsk by så jeg en glasvæg, der skilte butikken ad i to halvdele. Det ene sted solgte manden kolonialvarer og på den anden side af væggen hans kone brød, chokolade og tobaksvarer. Hver havde sit næringsbrev og var særbeskattet.

Jeg skal ikke komme med flere eksempler på, hvordan en sådan lov eventuelt kan strækkes; dette skal jo ikke være en undervisning heri; vort lands dygtige revisorer skal nok til sin tid finde ud af det selv.

Ved den senere tids forhandlinger her i det høje ting er det med mere eller mindre — og måske navnlig med mindre — held blevet indskærpet, at en førstebehandling drejer sig om forslagets principper og ikke skal være en teknisk gennemgang. Jeg skal forsøge at holde mig dette efterretteligt; vi kommer næppe hjem på weekend, hvis 6 ordførere skulle drøfte alle enkeltheder med den højtærede minister.

Der er dog et par ting, der har været fremme i den offentlige debat, som jeg gerne vil knytte nogle bemærkninger til. Først er der hustrufradraget, som nogle mener forsvinder eller formindskes under den nye lov. Det er der jo ikke tale om, idet det også ville være uretfærdigt over for de mange jævne indtægter, som ikke får fordel af sambeskatningens ophør, men hustrufradraget sker efter lovforslaget i fremtiden på skattensedlen for statsskattens vedkommende i stedet for som nu på selvangivelsen.

Maksimalt beregnes fradraget i dag af 2.000 kr. i fradrag af den skattepligtige indkomst. Nu bliver der maksimalt et fradrag på 800 kr. i skatten, altså 20 pct. af 4.000 kr. Der vil vel som oftest være en

[Peter Nielsen.]

fordel her, idet de 4.000 kr. hvoraf jo kun de 2.000 kr. kan fradrages i dag, næppe beskattes med 800 kr. i de fleste tilfælde. Men man kan selvfølgelig komme så højt op i progressionen, at de ikke kan dække, men her har man så til gengæld den virkelige økonomiske gevinst af særbeskatningen.

Men det foreslåede ændrede system er i øvrigt analogt med, hvad der skete, da man gik fra børnefradrag til børnetilskud. For kommuneskattens vedkommende blev forholdet uændret, da man her ikke har progressiv skala. Det eneste nye er, at manden kan få hustrufradrag, men da han i dag alligevel har gevinst af det, ville det være forkert at borttage denne fordel.

Der er overført andre af sambeskatningens fordele til forslaget om særbeskatning, f. eks. kan underskud overføres og fratækkes i ægtefællens skattepligtige indtægt. Det har jeg ikke noget imod, men kan man så ikke overføre en anden fordel også — jeg tænker på transportfradraget, som mange ægtefæller nu kan miste, også de, der ikke får gevinst af særbeskatningen.

Jeg har set en avisoverskrift, hvori det meddeles, at nu skal ægtefæller til at være stikkere over for hinanden. Det er jo noget uhyggeligt noget, men heldigvis er det ikke rigtigt, hvad en opmærksom læser af lovforslaget hurtigt vil finde ud af. For de fleste hjem med normalt økonomisk samliv har paragraffen ingen betydning, men holder mand og kone deres penge skarpt adskilt, så hver skal betale sine skatter, må det være sådan, at den ene ægtefælle ikke kan vælte skattebyrden over på den anden.

Normalt vil man vel altid med hensyn til en indtægt, hvor der kan være tvivl, om det er mandens eller konens, sørge for at få den overført til den af ægtefællerne, der ikke er i fare for progressionen, og så må det være skattevæsenets opgave — og det får jo mange til sin tid — at afgøre, hvis indtægten er. Hvis f. eks. manden vil prøve at skubbe indtægt over på konen, må hun imidlertid have lov at få det at vide og arbejde for sin sag, ikke over for skattevæsenet, men over for sin ægtefælle. Men det bliver sikkert en paragraf, der ikke får stor betydning; hertil er danske ægteskaber for idylliske.

Jeg har anbefalet disse lovforslag i ret beherskede vendinger, men man må heraf ikke udlede, at mit parti og jeg er valne over for særbeskatningen. Vore kompetente forsamlings har vedtaget at gå ind herfor, og vore løfter ved valget var utvetydige. Vi er klar over, at sambeskatningen er et stigende irritationsmoment, og at den må fjernes, men med vort nuværende skattesystem er det ikke nemt. Ordningen vil gøre vor skattejungle endnu mere uigennemtrængelig. Det var godt, om lovforslagene her blev vedtaget samtidig med, at vi ryddede op i denne jungle. Det ville være interessant at se, hvor meget nemmere særbeskatningen kunne indføres i forbindelse med kildeskat, for så vidt den bliver definitiv for lønmodtagere.

De foreliggende lovforslag kan jo ikke få gyldighed før fra skatteåret 1966-67, så der bliver tid nok til at behandle dem, også set i relation til lovforslaget om kildeskat.

Hvad vil disse lovforslag give i provenutab eller, om man vil, skattelettelser? Det kan man vel næppe gøre sig nogen tanker om, før vi har forslag til udskrivningslov for 1966-67, og det kan vi ikke have foreløbig. Det er dog værd at bemærke allerede nu, at man ikke skal gøre sig overdrevne forventninger om de lettelser i skatterne, som særbeskatningen vil give. Statens og kommunernes provenutab vil næppe blive stort, men det skal jo til sin tid dækkes ind igen. Hvorvidt det skal ske ved en stramning af skalaerne og for kommunernes vedkommende ved en forhøjelse af skatteprocenten, eller om man skal hente tabet over vareafgifter, må stå hen.

Det er sagt så tit, men er alligevel værd at gentage ved denne lejlighed, at giver man skattelettelser eller nye fradrag til visse kategorier af medborgere, må andre skatteydere betale dem. Pengene skal jo ind. Vi stilles her i det høje ting ofte over for krav om og forslag til nye skattefradrag for opsparing, for børns uddannelse, ejendomsskatter og meget andet. Det er fristende at gå med til noget sådant, og et afslag forekommer mange hårdt og uretfærdigt; men hemningsløst at gå med til alle ønsker vil ikke ramme staten — den skal nok få sine penge ind, hvad enten det bliver ved den ene eller den anden blomsterbinding — nej, det vil ramme den lille, almindelige

[Peter Nielsen.]

skatteyder, der ikke har mulighed for at komme ind under nye og udvidede fradragregler. Og vil man give fradrag til alle, får jo i virkeligheden ingen gavn af dem med undtagelse af det fåtal, der altid har gavn af en svækkelse af progressionen.

Alt dette kan jo til dels anføres over for disse lovforslag, men der er dog skatteformer, der retfærdigvis alligevel bør ændres, og hertil hører sambeskatningen.

Derfor anbefaler jeg lovforslagene, men først til en grundig udvalgsbehandling.

Foged: Det er interessant at høre, med hvilken varme det ærede medlem hr. Peter Nielsen har anbefalet lovforslagene. Jeg modtog, lige før jeg gik på talerstolen, en henvendelse — og jeg går ud fra, at alle politiske ordførere har modtaget den — fra Dansk Kvindesamfund, og man kan ved hurtig gennemlæsning af den se, at Dansk Kvindesamfund ikke ubetinget har tilsluttet sig finansministerens forslag. Det er mit indtryk af finansministerens fremsættelsestale, at han herved mener at indfri et valgløfte om at komme med et forslag om særbeskatning. Det er rigtigt, at han opfylder et valgløfte, men jeg tror ikke, han indfried et valgløfte, for hvis der skal være tale om at indfri et valgløfte, må det vel også forudsætte, at forslaget er velegnet til at blive gennemført, og efter at jeg selv har læst lovforslagene — der er jo mange af dem — og efter hvad den ærede ordfører for socialdemokratiet, det ærede medlem hr. Peter Nielsen har udtalt, er det mit indtryk, at de jo ikke ligefrem er så godt udarbejdet, at man må forvente, at de kan stå uantastede.

Må jeg med det samme i anledning af den såkaldte buket, den højtærede finansminister har fremsat, drage ind i debatten spørgsmålet om, hvad der vil ske med de såkaldte persontilskud, når særbeskatningen gennemføres. Der er ikke nævnt noget om persontilskuddene i fremsættelsestalen og heller ikke i lovforslagene, skønt der jo har været et par dages mellemrum mellem fremsættelserne af disse forslag og forslaget om persontilskud, men alligevel er det et spørgsmål, der straks brænder på.

I årevis har man nu diskuteret sambeskatningens problemer. Både saglige og

usaglige argumenter er ført i marken. Der er fremført eksempler på, at sambeskattede ægtefæller har fundet det økonomisk forsvarligt at lade sig skille som protest mod de gældende skattelove. Mange kræfter er mobiliseret, for at man kunne finde frem til en mere rimelig løsning. Kommissioner har været nedsat og har afgivet betænkninger med, jeg kan vist godt sige vild uenighed om, hvorledes problemet burde løses — jeg tænker på betænkningen af 1963. Regeringen har da heller ikke fulgt de pågældende forslag, men har i stedet forsøgt — jeg forstår ved hjælp af embedsmændene — at finde frem til et selvstændigt forslag; og det er al ære værd. Men efter dette udspil, håber jeg ikke, man vil bebrejde oppositionen, at ikke også vi har et forslag at fremsætte. Der er tilsyneladende så store vanskeligheder, at der skal mobiliseres endog særdeles veluddannede skatteteknikere, for at der kan præsteres forslag som disse.

De foreliggende forslag er så uoverskuelige, at kun et fåtal af særligt uddannede vil være i stand til at klare alle de skattemæssige problemer, der vil opstå i denne lovgivnings kølvand. Allerede ved fremsættelsen er det åbenbart, at en uhyre vækst i skatteadministrationen vil blive nødvendig — det ærede medlem hr. Peter Nielsen var også inde på dette problem — for så slet ikke at tale om alle de bekymringer og besværligheder, der lægges på de pågældende skatteyderes skuldre.

Det primære krav til en sådan skatte-lovgivning må være, at den er mere overskuelig og mere enkelt udformet, således at det bliver åbenbart for alle parter i disse sager, at herefter er, skal vi sige den store retfærdighed sket fyldest. Hvis ikke dette bliver tilfældet, er arbejdet omsonst, og situationen efter lovforslagene eventuelle vedtagelse — jeg siger med vilje „eventuelle vedtagelse“ — vil da ikke være bedre end den nuværende tilstand. Nye kritiske udfald vil blive resultatet.

Regeringen har i forslagene kun taget problemet vedrørende den udearbejdende hustru op. Dette er i sig selv kun en halv løsning. Der er også et problem vedrørende den medhjælpende hustru; så længe der skal svares indkomstskat, og så længe ægtefæller sambeskattes, må der tages hensyn

[Foged.]

til de mange forskellige livsformer, hvorunder indkomsten tjenes — og også, hvis sambeskatningen ophæves. Vi har de forskellige kategorier såsom udearbejdende hustruer med eller uden børn, medhjælpende hustruer med eller uden børn, hjemmearbejdende hustruer, og endelig er der også problemerne vedrørende enlige udearbejdende kvinder — det være sig også med eller uden børn.

Det er folketingets, i dette tilfælde regeringens opgave at finde frem til, hvilke skattemæssige hensyn der skal tages til alle de nævnte grupper. Det er ikke tilstrækkeligt kun at komme med forslag for én af grupperne, i dette tilfælde de udearbejdende hustruer. Når regeringen så tilmed i fremsættelsestalen selv pointerer, at der er svagheder i de foreliggende lovforslag, ganske vist med den tilknyttede bemærkning, at svaghederne nærmest er begrundet i, at vi ikke allerede har gennemført skat ved kilden, så må jeg forudse et særdeles langvarigt udvalgsarbejde. Ja, det kan jo eventuelt gå så vidt, at lovforslagene bliver trukket tilbage på et senere tidspunkt. Det mest realistiske ville nok være, om regeringen snart kunne bekvemme sig til at fremsætte et skattereformforslag, der virkelig forenkler hele den direkte beskatning.

Hvis den proportionale skala blev ført væsentlig højere op, ville de fleste sambeskatningsproblemer være løst, men regeringen er åbenbart stadig tilhænger af en stærkt progressiv skala. Vi ser i de foreliggende lovforslag — ja, vi har i øjeblikket to udskrivningslovforslag til behandling — at så snart indkomsterne overstiger 22.000 kr., sker der en væsentlig skærpelse af beskatningen, og da en stor part af, skal vi kalde det mand-plus-hustru indtægterne netop ligger over denne grænse, opstår der en del urimeligheder. Det nugældende hustrufradrag for udearbejdende hustruer gælder kun for halvdelen af indkomster op til 4.000 kr., og benyttelsen af lønmodtager-

fradraget har bevirket, at de fleste hustruindkomster for ikke at sige alle under 5.000-6.000 kr. ikke bliver beskattet hårdere på grund af sambeskatningen, vel snarere tværtimod. For en del hustruindkomster af lidt større format er der kun ringe diskrimination, mens der for de højeste hustruindkomster er tendens til merbeskatning.

Hvorvidt alle gifte kvinder herefter skal have egen selvangivelse for derved at manifestere en selvstændighed, det får vel foreløbig stå hen. Vi kan drøfte det i udvalget. Vi finder, at det bliver et nyt led i en omsiggribende administration, måske også i nogen grad et unødigt led. I den diskussion, der er stående, har man ofte følt det, som om den enkelte kvindes selvstændighed var et hovedproblem, og at man af den grund forlangte en selvangivelse til hver enkelt borger. Den enkelte kvindes selvstændighed er der ingen der vil anfægte, det er jeg overbevist om. Den moderne tid, den nye tid, vi er på vej ind i, skal nok klare dette problem også uden en særskilt selvangivelse. Jeg kender tilfælde — jeg skal nok vogte mig for at røbe tilfældene — hvor selvstændigheden ikke kræver nogen selvangivelse til dokumentation.

Venstre er som sagt villig til positiv forhandling om løsning af problemet, men må henstille, at alle de forskellige familiepolitiske hensyn tages op til samlet drøftelse. Vi ønsker ikke at medvirke til at afblæse en krig for omgående at starte en ny og større på en anden front.

Jeg skal ligesom det ærede medlem hr. Peter Nielsen ikke gå i enkeltheder med hensyn til spørgsmål om forsørger eller ikkeforsørger, fradrag, der tilkommer manden eller hustruen eller begge til deling, hvem der skal have børnene med hensyn til skattepligten, hvis den ene eller den anden rejser til udlandet og efterlader ægtefællen hjemme, og alle de muligheder, som den højtærede finansminister meget rigtigt har taget med i lovforslaget. De vil gøre loven særdeles vanskeligt overskuelig og næsten umulig for

[Foged.]

den enkelte borger at gennemskue. Disse ting skal med, det er ganske rigtigt, og jeg vil også kun sige, at de er medvirkende til at forvirre begreberne for den enkelte; men det er korrekt af ministeren at have taget dem med.

Den højtærede finansminister bemærkede i sin fremsættelsestale, at en mand eller hustru herefter får mulighed for at forhandle med myndighederne om sin ægtefælles skatteansættelse og mulighed for at klage over denne. Hvis der skulle blive mange af den slags sager, skønner jeg, at ombudsmanden snart skal have en bevilling til ekstrahjælp. Jeg håber ikke, at det bliver tilfældet. Også her håber jeg, at der kan forhandles om andre løsninger.

Med hensyn til ordningens økonomiske konsekvenser er der vel kun at sige, at de højeste indkomster lettes for en tilsvarende byrde. Det er almindeligvis finansministerens udlægning af det, at når vi letter et sted, skal tilsvarende byrder lægges over på andre; og i dette tilfælde bliver det vel normalt på mindre indkomster, og det vil altså sige på hustruer med mindre indkomster, men måske med lige så byrdefuldt eller lige så omfattende arbejde, eller på ikke-forsørgere, hvad ved jeg. Finansministeren holder sig klogeligt fra at omtale såvel provenutab som fra at omtale konkret, hvor pengene skal komme fra. Jeg har ganske vist set, at den højtærede finansminister i visse bladudtalelser har været inde på nogle af disse talstørrelser, men de er ikke nævnt hverken i fremsættelsestalen eller i bemærkningerne til lovforslaget. Det må være en politisk pligt, at folketinget oplyses herom, ikke alene udvalget, men folketinget. Vi må kende konsekvenserne, og hvilke beløbstørrelser det drejer sig om.

Nu har den højtærede statsminister netop nedsat en kvindekommission. Mon det ikke ville være en opgave for denne kommission at søge at nå til enighed om kvindernes ligestilling på det skattemæssige område? Det er mit indtryk, at denne kvindekommission netop er blevet fritaget for denne opgave, men jeg vil gerne henstille til den højtærede statsminister, at kommissoriet ændres, således at det eventuelt må blive kvindekommissionens første opgave, en op-

gave, som jeg for øjeblikket anser for en af de vigtigste opgaver.

Ved ligestilling forstår jeg her ligestilling mellem alle de forskellige grupper af kvinder placeret i samfundet. Jeg har før nævnt grupperne de udearbejdende, de medhjælpende og de hjemmearbejdende. Spørgsmålet om denne indbyrdes lighed ønsker vi må blive løst. Det kræver sin løsning, og dette lovforslag skulle vel sådan set give bolden op til, at der nu bliver realitetsforhandlinger. Den diskussion, der har stået på i årevis om forholdet mellem de udearbejdende hustruer og alle de andre, må finde sin afslutning. Efter mange indlæg, bl. a. i bladet Aktuelt, at dømme — jeg har her en fotokopi af det — synes der snarere at opstå en forstærket diskussion efter finansministerens fremsættelse end før finansministerens fremsættelse.

Jeg har ikke i mit indlæg nævnt de forskellige samfundsmæssige problemer, der samtidig med dette trænger sig på, såsom den udearbejdende hustrus forlods ret til at anbringe børn i vuggestue eller børnehave, om betaling herfor eller det ønskelige i, at hustruer med børn tværtimod skulle have mulighed for at opholde sig mere i deres hjem. Der er mange problemer af social art knyttet hertil. Også dette burde den nylig nedsatte kvindekommission naturligvis medvirke til løsning af.

Venstre er velvilligt indstillet over for problemet, og vi vil positivt medvirke til dets løsning, men det er mit håb, at der virkelig fra kvindeorganisationernes side, fra kvindekommissionens side må blive fremsat positive forslag, som kan bearbejdes i folketingsudvalget, og at vi på grundlag af noget sådant kan nå frem til bred enighed.

Hagen Hagensen: Ægtefællers beskatningsforhold har længe været under debat. Det konservative folkeparti rejste i efteråret 1963 spørgsmålet på ny i forbindelse med forslaget om en skattereform over en flerårig periode, et forslag, som ikke mindst omfattede en betydelig udvidelse af området for den proportionale beskatning. I konsekvens heraf gik man ind for at ophæve sambeskatningen og lade den afløse af en særbeskatning, hvor der intet hustrufradrag var, når der ikke var børn, og indførelse af hustrufradrag for medhjælpende hustruer

[Hagen Hagensen.]

med børn. I løbet af 1964 sluttede stort set alle de grupper, der var repræsenteret her i salen, sig til de tanker, der var nedlagt i den konservative folketingsgruppes arbejdsprogram, og vi står da, som det allerede er sagt af tidligere ærede ordførere, over for finansministerens indfrielse af løftet om at fremsætte lovforslag på dette område.

Der kom jo engang i 1963 en betænkning om ægtefællers beskatning. Der var det særegne ved den, at den ikke havde nogen flertalsindstilling. Medlemmerne havde delt sig i et mindretal, der ville klare opgaverne ved en forøgelse af hustrufradragene; et andet mindretal ville gå ind for fuldstændig særbeskatning, og en tredje gruppe inden for udvalget ville ingen af delene, men overlod det til det høje ting at tage stilling til dette som et politisk spørgsmål, og der foreligger nu fra den højtærede finansminister — og for et enkelt af lovforslagens vedkommende fra den højtærede indenrigsminister — forslag om ægtefællers beskatning eller rettere sagt ændringer i ligningsloven, og hvad dertil knytter sig, såsom loven vedrørende personlig skat til kommunen.

Det konservative folkeparti er tilfreds med, at der fremsættes lovforslag herom, navnlig når det gøres som grundlag for en forhandling om ændringer i ægtefællers beskatningsforhold, som vi må se det naturligt at løse som led i en skattereform. Forslagene kan alene godtages som oplæg; det følger i øvrigt af, at den højtærede finansminister ikke har ladet forslagene være fulgt af et forslag til ændrede skatteskalaer. Det er stillet i udsigt, at det kommende udvalg vil få materiale stillet til rådighed, således at man kan se på dette. Men forinden det er sket, må man have lov til at sige, at lovforslagene ikke er tilstrækkelig klare til, at man kan tage stilling til, hvad det er, der sker, og derfor er det slet ikke muligt at tage nogen endelig stilling til forholdene, før vi kender disse skalaer. Forslagene er altså kun et oplæg, og de løser ikke sambeskatningens problemer, der omfatter langt mere, bl. a. de medarbejdende hustruer og også i nogen grad hustruens indsats i hjemmet.

Lovforslagene går ikke ud på sambeskatningens ophævelse, men er alene indførelse

af særbeskatning for visse hustruindkomster.

Det konservative folkeparti har tidligere sammen med venstre rejst den tanke, om ikke man via systemet med splitting af skatter kunne klare tingene. Det er aldrig blevet behandlet til bunds, og jeg vil da mene, at det trænger til at blive taget med ind under de overvejelser, som nu kommer i gang på grundlag af de fremsatte lovforslag. Forslagene er udarbejdet inden for det bestående skattesystems rammer, og de har et væld af enkeltheder; nye lianer i skattejunglen forøger mørket yderligere. Finansministeren siger, at forslagene ville være bedst, hvis vi får en kildeskator-dning. Ja, det er de måske nok, hvis denne kildeskator-dning er en definitiv lønskat, og jeg forstod på det ærede medlem hr. Peter Nielsen, at noget sådant var i tankerne. Det har der da aldrig været talt om endnu, når man har talt om kildeskat. Så vidt jeg har forstået, har der kun været tale om forskudsskatteordninger, men i så tilfælde vil jeg da tro, at der bliver tale om nogle lianer yderligere til at rage ned i junglen.

Den forenkling af skatteforholdene, som vi jo alle stræber henimod, er ikke tilgodeset ved forslagene. Lad mig blot nævne i flæng, at hustrufradragets afskaffelse modsvares af en indførelse af et nyt hustrufradrag, bare på en anden måde, oven i købet således at noget af det overføres til manden. Det er dog noget ganske nyt for dette fradrags vedkommende. Forsørgerstillingen afhænger nu af, hvem der har størst indkomst; overdragelse af ikke udnyttede fradrag fra den ene til den anden, hæfteregler for skattebetaling er heller ikke særlig nemme at have med at gøre, og dertil kommer det forhold, som jeg tror mange slet ikke vil kunne fatte, at invalidepension hører under særskat, og går man over til at få folkepension, så er man sambeskattet.

Der er yderligere så mange administrative vanskeligheder forbundet med de forslag, der er fremsat, at jeg er bange for, at vanskelighederne bliver langt større end de fordele, der kan opnås, såfremt forslagene skulle blive lov i den nu foreliggende skikkelse.

Den største vanskelighed for mig at se er, at alle gifte kvinder skulle have tilsendt

[Hagen Hagensen.]

egen selvangivelse for derefter at sende den tilbage eller i hvert fald afgive en erklæring om, at de ikke havde haft indkomst, der hørte under særbeskatningen. Jeg tror, det ville forøge arbejdet så voldsomt hos ligningsmyndighederne, at man simpelt hen må prøve på at finde frem til andre veje at klare disse ting på. Jeg for mit vedkommende er standset ved det, der allerede har været nævnt her i dag, spørgsmålet om en valgfrihed.

Enten må man kunne vælge mellem sambeskatning med hustrufradrag eller særbeskatning uden noget sådant fradrag. Valgfriheden måtte være efter hustruens begæring. En sådan ordning var administrativ overkommelig, og den er effektiv for dem, der ønsker en sådan særbeskatning. Jeg tror derfor, at med det skattesystem, vi har i øjeblikket, måtte det være en af vejene frem, som ville være langt lettere og langt bedre egnet til at opfylde det formål, man stiller henimod.

Forslagene går ud på en fastholdelse af sambeskatningen som hovedregel. Der er kun undtagelser for hustruers lønarbejde, og hvad der træder i stedet herfor, og for selvstændig virksomhed, herunder afskrivninger, og hvad dertil hører, altså for så vidt angår driften, d. v. s. indkomsten. Men så snart vi er ovre i formuebeskatningen, så skal også det, der er undergivet hustruens sær område, og hvad dertil hører, føres med over, og så er hun igen sambeskattet med manden. Hun opnår altså at blive den skattepligtige hovedperson, hvis hendes indkomster overstiger mandens, men bortset herfra har hun ingen mulighed for at være andet end den, der hænger på hos manden, selv om visse af hendes indkomster kan beskattes for sig selv.

Men bedømmelsen af forslagene må vente, til vi har fået klaret meget mere op, ikke mindst på grundlag af de skatteskalaer og beregninger, der vil blive stillet til rådighed. I den forbindelse må man have lov til at nævne, at forsørgerforholdene, de begreber, vi har herom, må høre ind under det, der må tages op til overvejelse, ikke mindst også af hensyn til, at de enlige, som det er udtalt allerede af den højtærede minister, og som jeg kan slutte mig til, ikke skal undergives nogen skærpet beskatning, fordi

der ændres på disse felter. Der er vel også ting, vi yderligere skal se på. Lønmodtagerfradrag, og hvad dertil hører, kunne måske løse en del af de ting på meget lettere måde, og jeg tror, det ville være gavnligt at se på det.

Det konservative folkeparti vil virke for at løse sambeskatningens problemer i forbindelse med en skatterreform. En sådan er vel ikke at øjne i dette år, og derfor må vi nu undersøge og drøfte, men ikke beslutte os til en ganske bestemt ordning, forinden vi ved, hvor vi vil ende med de øvrige skatter reformer. En løsning af dette problem for sig vil betyde en så voldsom forøgelse af administrationen, at jeg ikke mener, det vil være rimeligt at gøre det. Jeg mener, derfor, at vi igennem en udvidelse af området for proportionalbeskatningen, således som min gruppe gentagne gange har peget på, må prøve at løse disse spørgsmål. Kunne man tænke sig — jeg siger med vilje: kunne man tænke sig — at denne proportionalbeskatning blev ført til tops, så løstes sambeskatningsspørgsmålet ganske sig selv, og så behøvede det ikke at optage mere af det høje tings tid. Men allerede det at føre proportionalbeskatningen væsentligt højere op, så at den omfatter de fleste indkomster, vil hjælpe så meget, at jeg tror, vi kunne blive fri for en ordning, der vil blive så tungt virkende som den her foreslåede.

Jeg mener, problemet må gå ind i en samlet overvejelse af skattereforplaner, og jeg tilsiger fra det konservative folkeparti en velvillig medvirken til en god og fornuftig behandling af spørgsmålet.

Baunsgaard: Jeg vil gerne indledningsvis slå fast, at det radikale venstre fortsat er tilhænger af sambeskatningens ophævelse, og at vi positivt vil arbejde for, at denne ophævelse kan blive en realitet. Jeg beder derfor den højtærede finansminister om ikke at opfatte dette indlæg som en absolut entydig bebrejdelse af, at han har fremsat dette lovforslag. Opgaven har været vanskeligt.

Jeg er enig med finansministeren i, at de betækningsforslag, vi fik for et års tid siden, ikke kunne lægges til grund, og min bebrejdelse mod finansministeren for dette forslags åbenbare svagheder bliver selvsagt behersket alene af den grund. Der er den

[Baunsgaard.]

fordel ved dette forslag, at det dog klarer situationen så meget mere op, end betænkningens forslaget gjorde i sin tid; man får nemlig øje på en række af de administrative fælder, man skal søge at undgå, og det er i hvert fald en fordel. Den højtærede finansminister har sagt, at vi her står med et oplæg til forhandling, og jeg vil endda gå så langt som til at sige: jeg tror et oplæg, der kan føre forhandlingerne lidt hurtigere frem end hidtil — og det sidste kan nok være tiltrængt.

Men som værende væsentligt bedre end betænkningen kan jeg ikke karakterisere lovforslaget. Jeg er enig med den højtærede finansminister i, at det er en rimelig opfattelse, som regeringen har, at hustruindtægter ved selvstændig erhvervsvirksomhed og ved arbejde for fremmede samt, som det siges, „indtægter, der kan sidestilles hermed“ — hvad der så menes med det, ved jeg ikke — bør beskattes særskilt.

Jeg må sige, at når den højtærede finansminister siger, at dette forslag gennemføres bedst i forbindelse med kildeskat, så ville det have givet mig anledning til en masse spørgsmål, hvis jeg ikke af den højtærede finansministers egen fremsættelsestale havde forstået, at det heller ikke var meningen, at forslaget skulle se sådan ud, for så gør det knap så meget, at dette forslag bedst kan gennemføres i forbindelse med kildeskat.

Det er klart, at det i øvrigt er et problem, hvordan man får tilpasset særbeskatningen til det eksisterende system, så jeg skal ikke indvende noget principielt imod, at der også på et eller andet tidspunkt kommer et forslag til en kildeskat, som kan indgå i drøftelserne, for måske også ad den vej kan man få øje på en række af de administrative fælder, man skal undgå. Det er ikke nok at se svaghederne, som finansministeren har gjort det, ved dette forslag eller et andet forslag om sambeskatningens ophævelse under det nuværende skattesystem. Man må også kunne dokumentere åbenbare fordele ved kildeskatten, som er tilstrækkelige til at modvirke og ophæve de betæneligheder, der som bekendt næres med hensyn til kildeskattens øvrige administrative besværligheder.

Endelig vil jeg gerne sige, at det ud

fra en principiel betragtning er nødvendigt at finde en samtidig løsning i indførelsen af særbeskatning for ægtefæller udvalgt efter det kriterium, som finansministeren har opstillet her, selvstændig erhvervsvirksomhed og arbejde for fremmede, og for ægtefæller i fælles bedrift. Jeg ser — og hvem gør ikke det — denne opgaves vanskelighed. Jeg kan næppe heller være uenig med den højtærede finansminister i, at disse vanskeligheder bliver måske endnu større end de tilsyneladende meget store vanskeligheder, der i øvrigt består ved at ophæve sambeskatningen.

Men når jeg alligevel må, ikke stille som en betingelse for at medvirke, men må stille et bestemt krav om samtidighed, er det, fordi det er givet, at ved en ophævelse af sambeskatningen kun for den ene kategori af hustruer med en form for erhvervsindtægt vil der hos den anden rejse sig en følelse af at være uretfærdigt behandlet og samtidig en følelse af, at lovgivningsmagten varetager andres særinteresser, hvilket vil være en delvis berettiget fornemmelse af, at andre slipper billigere. Alle vil, tror jeg, være enige med mig i, at med en sikker viden om — og den viden må være sikker — at disse reaktioner vil komme, at sådanne følelser vil komme frem hos adskillige skatteydere, bør man ikke lovgive på en sådan måde, at disse følelser bliver sluppet løs med større eller mindre berettigelse. Derfor må der en løsning med. Det kan selsyngt aldrig blive en løsning, der bliver så klar som den, der går ud på at ophæve sambeskatningen, hvor hustruens indtægt er ganske klart kontrollabel, hvad den ikke vil være i fællesbedrifter, det er klart, men en løsning — om ikke andet den fiktive løsning — der kan tilvejebringe en større fornemmelse af ligelig behandling end ved den skarpe adskillelse, der her er tale om. Den mener jeg er nødvendig.

Jeg skal slutte med at sige, at vi i det radikale venstre mener, at vi skal gå i gang med dette forslag som et forhandlingsoplæg ud fra en erkendelse af, at sambeskatningens problemer er voksende, for så vidt stærkt voksende, og måske den del, der er mest samfundsbetonet, vokser stærkest, nemlig det incitament til at kalde arbejdskraftreserver frem blandt kvinderne,

[Bausgaard.]

som kunne ligge i en ophævelse af sambeskatningen. Det er jo i hvert fald et incitament, som bør tilskynde os i det høje ting til at gå mere villigt, mere lødigt i gang med opgaven end hidtil. Men det er også klart, at man ved første behandling af disse lovforslag ikke kan gå nærmere ind på principper og enkeltheder, alene af den grund at den højtærede finansminister ikke har angivet en skala, der kunne gøre det muligt virkelig at bedømme, hvor problemerne ville blive mest følelige.

Der er én ting til: dette at skærpe skalaen for ikke-forsørgere bringer jo en bekymring ind, som man også må have over for vort nuværende skattesystem, nemlig i hvilket omfang der allerede nu er tale om en i forhold til beskatningen af forsørgere for kraftig beskatning af ikke-forsørgere, og det problem kan jo blive yderligere forstærket.

Jeg har ikke ment andet end godt. Vi tilsiger altså positiv medvirken til en forhandling.

Morten Lange: Den højtærede finansminister har jo gjort sig til specialist i buketter. Vi har en stor én til gode til næste uge, og her er altså en lille buket, sådan én, han havde lovet væk under valget, og det er jo altid godt, når man leverer de varer, man har lovet væk. Men jeg må jo sige, at den højtærede finansministers evne som gartner ikke har været så forfærdelig stor denne gang. Buketten er sådan lidt flosset, og det er højst sandsynligt, at inklinationspartiet, som den var tænkt som et passende oplæg til, ikke rigtig bliver til noget. Jeg har fornemmelsen af, at den højtærede finansminister i virkeligheden står over for et ganske enigt folketing. Vi er nemlig enige om, at vi meget gerne ser de problemer løst, lovforslagene sigter på, men vi tror ikke, at de foreliggende lovforslag har nogen større chance for at løse problemerne. Vi har fra alle sider i denne sal og mange gange hørt, at problemet om sambeskatningen skulle løses, og vi er enige hele vejen igennem om, at vi må stræbe mod en sådan løsning. Men vi er klar over — ikke mindst efter at have set disse lovforslag — at dette kræver meget mere end blot en isoleret stillingtagen til sambeskatningen.

Det kræver en grundig revision af en hel del andre punkter i vor skattelovgivning. Jeg har imidlertid forstået, at det nu er meningen, at vi på baggrund af disse lovforslag skal have lidt diskussion her i folketinget om veje og midler, og det kan vi også godt få. Jeg vil da gerne begynde med at få slået et par af de principper fast, som efter min opfattelse er grundlæggende i denne sag.

Når man fra kvindeside så stærkt kræver en sådan beskatningsreform gennemført, ligger der, så vidt jeg har kunnet forstå, to ideer bagved. Den ene er spørgsmålet om den selvstændige juridiske hæftelse for oplysninger om hustruens egne indtægter. Det er en forholdsvis enkel sag. Det er komplet uforståeligt og urimeligt, at manden juridisk hæfter for de oplysninger, hans kone elskværdigst giver ham om de indtægter, hun har haft i skatteåret. Dette forhold kan i virkeligheden rettes overordentlig nemt ved en ganske enkel ændring i betingelserne for underskrift på selvangivelsen, sådan at hustruen får selvstændig hæftelse. Den side af sagen vil altså ikke genere ret mange af os; den kan vi klare i en håndvending, hvis vi kaster os over den.

Den anden idé bag kravet — dér, hvor problemerne tårner sig helt anderledes op — er spørgsmålet om den egentlige selvstændige beskatning af indtægten, således at man undgår det, som på visse skattetrin kommer til at fremtræde som en særlig kraftig beskatning af det, man kalder hustruens indtægt. Nu kan man selvfølgelig diskutere, hvad det er for en indtægt, der bliver særlig kraftigt beskattet, men det er fuldstændig rigtigt, at den ekstra indtægt er en marginalindtægt, som derfor belastes en hel del på en række af de skattetrin, vi arbejder med.

Det er nu efterhånden krystalklart, at dette problem ikke har en løsning, som er simpel, så længe vi har vort nuværende skattesystem. Det ved vi allerede fra kommissionsbetænkningen, som endte med tre mindretalsindstillinger; jeg går nemlig ud fra, at alle kommissionens medlemmer hjertensgerne ville have løst problemet, men de kunne altså ikke. Den højtærede minister har heller ikke kunnet løse problemet på nogen overskuelig måde. Så vidt jeg kan se,

[Morten Lange.]

er det sådan, at for at komme til en ende med problemet skal man have fat i en hel række af de ret store sager i vor skattelovgivning, først og fremmest skattefradragssretten, som er og bliver en misforståelse. Det er historisk dokumenteret og klart, at den er en misforståelse, men den har altså fået en særlig levkraft her i landet, og jeg ved ikke, hvordan vi får den henrettet — henrettes skal den, det er en af betingelserne for at få en fornuftig løsning af dette problem. Derfor må den sag ordnes.

Et andet problem, som vi også trænger til en nærmere analyse af, er selve forsørgerbegrebet, som er kommet ind i vor skattelovgivning forholdsvis sent, så vidt jeg har forstået, og som nu efterhånden findes i en stor del af vor sociale lovgivning og mange andre steder. Det lader sig derfor ikke sådan lige i en fart analysere igennem, hvorledes forsørgerbegrebets virkninger er. Men det er i hvert fald min opfattelse, at „forsørger“ i skattemæssig forstand kan være mange, mange forskellige ting, men alligevel behandles de ens. Jeg tror ikke, vi kommer til ende med en ophævelse af sambeskattningen, uden at vi samtidig får set på forsørgerbegrebet og givet det et mere naturligt indhold. Der er områder, hvor forsørgerbegrebet er særdeles aktuelt, og der er områder, hvor det er særdeles tvivlsomt, og det må vi have saneret på en eller anden måde.

De lovforslag, der ligger foran os, hjælper heller ikke til nogen som helst opklaring af spørgsmålet om de medhjælpende hustruers forhold, og det er helt klart, at det ikke engang er tilsigtet. Men der er ingen tvivl om, at blandt de medhjælpende hustruer er der en meget, meget stor del, som er egentlige arbejdere i virksomheden og tjener en betydelig del af pengene ind. Det vil være komplet uholdbart at holde denne gruppe ude, og som lovforslagene foreligger — hvis man ellers vil drømme om at gennemføre dem omtrent i den form, de har — er det en af de ting, man ikke kommer uden om.

Hvis man ser lidt nærmere på, hvilke mærkelige foranstaltninger man er nødt til at indføre i disse lovforslag, når de skal passe til den gældende skattelovgivning, vil man også opdage en masse ulogiske og urimelige ting. Der vil ikke være ret mange

mennesker i dette kongerige, der vil kunne forstå, at en mand skal behandles på én måde, når han er invalidepensionist, men på en helt anden måde, når han bliver folkepensionist. I det ene tilfælde skal han særbeskattes, i det andet sambeskattes. Der kan godt gives nogenlunde fornuftige forklaringer på noget sådant, men da ingen umiddelbart vil kunne forstå det, vil det synes urimeligt. Sådan er der så meget. Men lad gå med det; man kan måske få et særligt finansministerielt udvalg til at komme med pædagogiske udtalelser om det, så det glider ned.

Hvad der er meget værre, er, at skattefradragssretten og en hel del tilsvarende forhold gør, at der med denne lovgivning kan foretages manipulationer, der åbenbart er ret betydelige. Der er overflytning af det uudnyttede skattefrie bundfradrag og en hel masse andre poster, hvor man kan jonglere med indtægterne og så godt, som man kan komme af sted med det, på lovens grund sørge for at udjævne indtægterne. Jeg er helt sikker på, at der for landets revisorer vil opstå en tumleplads, som vil være endnu mere fremragende end den store, de allerede har. Det viser i virkeligheden, at skattefradragssretten og alle de mange andre fradrag, vi lever med her, får nye, gigantiske opsving i urimelighed, hvis finansministerens lovforslag bliver vedtaget, hvad de altså formodentlig heller ikke bliver.

Men det værste ved problemet er, så vidt jeg kan se, den administrative forøgelse af skattevæsenets byrder, som denne lovgivning vil medføre. Det er ikke alene det, at der kommer så og så mange hundredtusinder nye selvangivelser — det er galt nok; jeg ved, at skattevæsenet ikke har tid til at se ordentligt på dem, de får i forvejen, og når der så kommer 600.000 mere, eller hvor meget det nu bliver, bliver det helt vanvittigt.

Det er imidlertid ikke gjort hermed, for forslagene medfører nye ting, som skattevæsenet skal tage sig af. De skal sammenligne selvangivelserne parvis for at se, om tallene stemmer, altså om nogle af disse forskellige fradrag, som den ene kan foretage, men som også den anden kan foretage, er korrekt afstemt. Man skal altså ikke alene gennemgå selvangivelsen som sædvanlig, men også sammenligne den med en anden

[Morten Lange.]

og se, om de passer sammen. Det vil give et herligt arbejde. Det vil give meget pillearbejde i hver enkelt skatteadministration her i landet, og jeg tror ærlig talt, at det bliver dér, at byrden vil blive særlig voldsom. Man kunne blive ved med den slags bekymringer over disse lovforslags praktiske muligheder.

Det er efter min opfattelse klart, at skal vi nå et resultat på dette område — det skal vi, og det sjove ved det er, at det er vi enige om — bliver de, der vil gå ind herfor, også nødt til at gå ind for en sådan skatte-reform, at vi kan nå resultaterne. Ellers holder vi alle de udmærkede mennesker, vi har givet løfter, virkelig for nar. Det kan nemlig, så vidt jeg kan se, simpelt hen ikke lade sig gøre at gennemføre en fornuftig reform til afskaffelse af sambeskatningen, samtidig med at vi opretholder alle krummelurerne på vort skattesystem.

Endelig vil der naturligvis være grund til at tage en lille bitte smule tankevirksomhed i brug vedrørende spørgsmålet om, hvem det egentlig er, der skal betale, for meningen skulle vel være, at nogen skulle slippe billigere. Og hvis provenuet skal være det samme, må der jo være nogen, der skal betale mere. Det er ganske typisk, at den højtærede finansminister har skudt sig ind under den tekniske undskyldning, at det skal først være til næste skatteår. Vi kender ikke udskrivningstabellerne. Han kan altså ikke forelægge os en dokumentation af, hvem det vil ramme. Dertil kan man jo sige, at man kunne have set, hvordan det ville være blevet i år. Nå, det får vi også nok frem, når sagen nu kommer i udvalg.

Jeg har imidlertid endnu en mistanke, der bevirker, at jeg er yderligere skeptisk over for lovforslagene i deres nuværende form. Jeg tror, at fortjenesten vil vise sig at slå igen-nem på de store hustruindtægter, altså dem, der kommer til at ligge på omkring 30.000 kr. eller sådan noget lignende. Statistisk set fordeler disse sig i øvrigt på en meget interessant måde, idet de meget store hustruindtægter har en tendens til at ligge sammen med de meget store husbondindtægter. Jeg tror derfor, at den egentlige skattelettelse vil blive ydet til en gruppe, som har så store indtægter i fællesskab og hver for sig, at den i virkeligheden skulle

rammes bedre, end vi kan ramme den med vort nuværende skattesystem, retfærdigere, men alligevel bedre efter et skattesystem, der var befriet for de fradragsregler, som gør det umuligt at få progressionen ret langt ud over ca. 44-45 pct. på længere sigt.

Jeg skal konkludere som bogstavelig talt samtlige ordførere med at ville støtte den tanke, der ligger bag lovforslagene. Vi er alle interesserede i at få en retfærdig skatteordning, men har hver for sig betydelige begrænsninger i vor tro på, at man med det foreliggende kan nå målet; vi må jo se på det; det er et forhandlingsgrundlag. Folketinget er en venlig diskussionsklub, men lad os håbe, at vi når betydelige reformer som et resultat af diskussionen, så vi ikke blot får gjort disse lovforslag tåleligt, men virkelig får ryddet op i junglen.

Anne Feldt-Rasmussen: De uafhængige er enige med finansministeren i, at sambeskatningsproblemet skal løses, men så hører tilsyneladende også enigheden op.

Der er allerede sagt meget af de foregående ordførere om de foreliggende lovforslag, og det er sagt, at ordningen vil medvirke til at vanskeliggøre ligningsmyndighedernes arbejde og øge de papirdynger, der under betegnelsen „selvangivelser“ udsendes til skatteyderne i januar hvert år. Selve arbejdet med at udfylde selvangivelsen bliver i flere og flere tilfælde overladt til revisorer eller regnskabsførere, til specialister, der ikke så let overser en eller anden paragraf i vildniset, som måske betyder en smule lettelse på et eller andet område. Hvis det høje ting skulle beslutte sig til at vedtage den foreslåede ordning om særbeskatning af gifte kvinder, vil der blive endnu flere, der må have assistance til det vanskelige arbejde med selvangivelserne.

Så bliver det endnu vanskeligere at hitte ud af, hvor mange penge man skattemæssigt har tjent, idet der vil blive dobbelt så mange selvangivelser at udfylde, i hvert fald for de ægtepar, for hvem der bliver tale om særbeskatning. Er det nu nødvendigt med dette dobbelte hold selvangivelser? Hvorfor skulle selvangivelsesblanketterne ikke, som det er tilfældet nu, kunne indeholde både mandens indtægter og hustruens indtægter og de fælles poster?

Problemet med, hvem der skal under-

[Anne Feldt-Rasmussen.]

skrive, kunne løses ved, at den af ægtefællerne, som til daglig sørger for, at der er balance i familiens økonomi — eller i hvert fald prøver på at få balance — underskriver selvangivelsen. I mange tilfælde er det nemlig slet ikke manden, der har ansvaret for familiens økonomi, men hustruen. Det vil selvfølgelig være rimeligt, at hun, når hun fører regnskaberne, også underskriver og tager ansvaret for, at selvangivelsen er korrekt.

En familie er og bliver en økonomisk enhed, og reglerne i lovforslaget om ret til at overføre fradrag og underskud fra den ene ægtefælle til den anden viser jo også, at det faktisk er regeringens opfattelse. Man bør vel ikke forsøge at skabe splid mellem ægtefællerne ved at dele denne enhed. Tværtimod. Sambeskatningsproblemet kan ikke løses ved at indføre særbeskatning for visse kategorier af gifte kvinder, for det fører uvægerligt til, at de andre kategorier bliver stillet endnu vanskeligere. Den højtærede finansministers lovforslag tager overhovedet ikke hensyn til hverken den medhjælpende eller den hjemmearbejdende hustru. Jeg kan heller ikke se, hvorledes en særbeskatning skulle kunne indrettes, så den tog fornødent hensyn også til disse to kategorier af kvinder.

Problemet kan simpelt hen ikke løses på anden måde end ved at gennemføre en skattereform. Så godt som alle partier var forud for valget i september 1964 enige om, at man burde hæve proportional-skattegrænsen og yderligere lette progressionen. Hvad er så mere nærliggende end at ophæve proportional-skattegrænsen og slette progressionen? Alle er også enige om, at sambeskatningsproblemet kun eksisterer for de ægtepar, hvis indtægt kommer over proportional-skattegrænsen, fordi det nemlig ikke er sambeskatningen alene, men sambeskatningen kombineret med progressionen, der skaber den uretfærdige beskatning af ægtepar. Ved at føre proportional-skatten til tops løser man samtidig problemet med beskat-

ning af indtægter erhvervet ved overarbejde. Der turde være god brug for at animere alle til at tage et ekstra nap i en tid med en så voldsom efterspørgsel efter arbejdskraft og ikke kun kvindelig arbejdskraft.

Hvis man indfører særbeskatning, samtidig med at man bibeholder progressiv beskatning, vil det kunne virke højst ejendommeligt for to ægtepar med nøjagtigt samme indtægt, nemlig hvis indtægterne hos det ene ægtepar stammer udelukkende fra mandens eller udelukkende fra hustruens indtægt og hos det andet ægtepar fra både mandens og hustruens indtægt. Er det rimeligt? Er der større skatteevne hos det ægtepar, hvor en af parterne formelt har indtjent alle pengene? På dette punkt må der tages hensyn til, at der altid vil være udgifter forbundet med at indtjene penge, og at man i hvert fald indtil nu er gået ud fra, at når hustruen tog arbejde uden for hjemmet, ville husførelsen blive noget dyrere, fordi der skulle skaffes erstatning for hendes arbejdskraft i hjemmet. Det har givet sig udslag i det såkaldte hustrufradrag, men er dette grundlag rigtigt? En enlig mand eller kvinde kan lige så vel have egen husførelse som en gift. Det er tilmed en kendsgerning, at leveomkostningerne for en enlig er mere end halvdelen af leveomkostningerne for et ægtepar; det har man bl. a. erkendt ved fastsættelsen af folkepensionen. Hvis man kunne komme ud af den gamle vanetænkning, at arbejdet i huset alene påhviler hustruen, og erkende, at der måske nok er dobbelt så meget arbejde i et hjem med to personer som i et hjem med én person, men så er der til gengæld også to om at udføre arbejdet — hvis man kunne komme dertil, ville tiden måske nok være moden til at revidere den opfattelse, der ligger til grund for hustrufradraget, dette hustrufradrag, som kun indrømmes den hustru, der tjener sine penge ved at arbejde for fremmede uden for hjemmet.

Disse betragtninger fører videre til, at begrebet forsørger må revideres. Hvem er forsørger, og hvem skal forsørges? Forsørges

[Anne Feldt-Rasmussen.]

skal børn, unge under uddannelse, syge mennesker og ældre, der ikke mere har deres arbejdskraft, men voksne, sunde, arbejdsføre mennesker skal ikke forsørges. Kun når der er børn i et ægteskab, kan der blive tale om at forsørge.

Den højtærede finansminister har i bemærkningerne til lovforslaget været inde på problemet og siger — jeg citerer —

„Det ville for så vidt være nærliggende at beskatte begge ægtefællerne som ikke-forsørgere, i hvert fald hvis der ikke er hjemmeværende børn. Dette ville imidlertid kunne føre til skærpelse af beskattningen i forhold til de gældende regler i en række tilfælde, navnlig hvor ægtefællernes samlede indtægter ligger over proportionalskattegrænsen og hustruens andel af indtægten er forholdsvis lav.“

Den sidste sætning refererer vel til, at hustrufradraget så også vil være lavt. Men skal den hustru, der tjener sine penge uden for hjemmet og hos fremmede, fortsat have fradrag, som den medhjælpende hustru og den hjemmearbejdende hustru ikke har? Så var det igen proportionalskattegrænsen, vi stødte hovedet imod.

Længere nede i bemærkningerne konkluderes der i, at den foreslåede ordning, hvor-efter den ene ægtefælle beskattes som forsørger og den anden som ikke-forsørger, vil være den gunstigste fordeling for ægtefællerne under ét. Er der her anvendt det rette grundlag? Skal beskattningen være den gunstigste for netop disse kategorier af ægtefæller, eller skal den være den mest rimelige i forhold til andre borgeres?

I de ægteskaber, hvor der er børn, stiller forholdet sig væsentligt anderledes. De uafhængige mener principielt, at alle love, også skattelove, skal affattes således, at de tilskynder mødre til selv at passe deres mindreårige børn, og vi mener derfor, at der bør indrømmes meget væsentlige fradrag inden skatteligningen til familier med børn, fradrag beregnet efter antallet af børn og disses alder. Herved opnår man, at moderen får mulighed for at tjene dette skattefradrag. Næppe nogen vil bestride, at i et hjem med små børn er moderen hjemmearbejdende og medforsørger af sine børn. I hvert fald bliver hendes arbejdsindsats meget betydelig og faktisk kapitaliseret

i det øjeblik, hun bliver syg eller dør eller på anden måde forlader hjemmet, så ægtemanden skal til at betale fremmede for at udføre hendes arbejde. For en ordens skyld vil jeg tilføje, at hvis forældre af pædagogiske eller andre årsager ønsker børnene i f. eks. halvdagsbørnehave, må de i højere grad end nu selv være med til at betale for det. Ved at tilskynde mødre til selv at passe deres børn ville man opnå at aflaste børneinstitutionerne og i første række forbeholde enlige forældre pladserne her. Den enlige forsørger bør efter vor mening have dobbelt bundfradrag og hellere skattefradrag inden ligningen end tilskud.

I betænkningen om ægtefællers beskattning er antallet af medhjælpende hustruer sat til i hvert fald 150.000. Har man overhovedet ikke tænkt sig at tage hensyn til dem? Denne gruppe har indtil nu været dårligere stillet end alle andre; medens man har givet de udearbejdende hustruer hustrufradrag og de hjemmearbejdende hustruer i nogen grad har været i stand til ved økonomisk husførelse at kompensere, har de medhjælpende hustruer måttet klare sig, som de bedst kunne.

I samme betænkning står der for landhusmødres vedkommende, den største gruppe, at deres arbejde i bedriften ofte for en stor del vil falde sammen med det huslige arbejde. Jeg er bange for, at der ikke har været nogen landhusmoder med i det udvalg. Hvordan skal man, samtidig med at man sidder på en traktor, kunne vaske op, lave mad o. s. v.? Eller i de lange perioder, hvor roerne skal passes, dels om foråret, når de skal hakkes, renses og tyndes ud, dels om efteråret, når de skal tages op og køres sammen — hvordan skal landhusmoderen da klare husførelsen, samtidig med at hun går i roemarken? Vejret er ofte barsk og koldt på disse tider af året, og selv om vi har set billeder af landhusmødre, der har taget de små børn med ud i roemarken, er der vel ingen, der tror, at det er nogen god løsning; men den har sikkert været den eneste mulige.

Længere nede i betænkningen står der, at de medhjælpende hustruer i det hele taget vil have forholdsvis frie arbejdsforhold. Det slår nok til i nogle tilfælde, men langt fra i alle. I mange tilfælde betyder disse forholdsvis frie arbejdsforhold, at arbejdsdagen forlænges langt ud over, hvad

[Anne Feldt-Rasmussen.]

de udearbejdende kvinder, der ofte kan gå til fast klokkeslæt, kender til. Her kunne nævnes utallige eksempler, f. eks. købmandens kone, der sælger benzin efter almindelig lukketid. Vi finder, at der er grund til at indrømme denne gruppe af medborgere de samme skattemæssige fordele som andre grupper.

Hvad angår lovforslagene dels om skattelettelse for renteindtægter, dels om skattelettelse for visse indskud, understreger begge disse forslag det urimelige i at indføre dobbelte selvangivelser for ægtefæller. Der står i den højtærede finansministers fremsættelsestale, at det ville være alt for besværligt at dele fradragsretten for indbetaling af visse indskud m. v. mellem ægtefællerne, og det er jo rigtigt. Efter lovforslaget om skattelettelse for renteindtægter skal et eventuelt underskud hos den ene ægtefælle kunne udlignes i positiv indkomst hos den anden. Hvorfor skal der så to selvangivelser til?

De uafhængige mener, at man ved at føre proportionalskatten til tops, give de skattefri bundbeløb som personfradrag, indføre væsentlige børnefradrag inden ligningen og endelig ligne efter samme skala vil være nået så nær som muligt henimod en retfærdig løsning.

De foreliggende lovforslag er så langt fra de principielle synspunkter, vi indtager, at det vel næppe kan ventes, at de selv efter en meget grundig udvalgsbehandling vil antage en sådan skikkelse, at vi kan stemme for dem.

Hanne Budtz: Den højtærede statsminister bød i går kvindekommisionen velkommen til arbejdet og gav udtryk for, at nu skulle vi i kommissionen være med til at klarlægge kvindernes kår, ikke mindst i det samfund, vi lever i, med en voldsom teknisk udvikling, hvor det simpelt hen er nødvendigt, at flere og flere kvinder deltager i erhvervene, hvis vi skal gøre os håb om en yderligere produktionsforøgelse. Og den højtærede statsminister tilsagde sin velvilje med hensyn til at lette denne opgave og ligeledes at søge klarlagt, hvad man kunne gøre for kvinderne.

På denne baggrund kunne man jo have håbet, at de foreliggende lovforslag om

ophævelse af sambeskatningen ikke havde været en sådan skuffelse for os, men at de havde været mere positive.

Umiddelbart før valget blev man jo overrasket — men også glædeligt overrasket, kan jeg sige — over at se, at socialdemokratiet nu også ville være med til at have sambeskatningen ophævet. Vi så de store plakater og tænkte: ja, nu kan man altså endelig få det problem løst, det problem, som vi også gennem adskillige år har ønsket at få løst.

De foreliggende lovforslag er imidlertid i høj grad — som det ærede medlem hr. Peter Nielsen sagde i sin beherskede anbefaling — et behersket forsøg på at løse dette meget store problem, som nu engang skal løses, og noget af det mest iøjnefaldende er vel nok, at den højtærede finansminister foreslår, at bundfradraget skulle deles mellem ægtefællerne. De foregående ærede ordførere, også mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Hagen Hagensen, har jo allerede påpeget, hvilken kæmpemæssig administration dette vil give.

Man bemærker, at forslagene opretholder forsørgerbegrebet. Det er, som om dette begreb efterhånden er blevet helt stadfæstet, er blevet en slags hellig ko i dansk skattelovgivning. Hvor mange gør sig egentlig klart, at det er så nyt et begreb, som det i virkeligheden er? Så vidt jeg husker, er det mindre end 10 år gammelt; det var daværende finansminister Kampmann, der fremsatte forslaget, og hele indførelsen af det er i virkeligheden et meget betydeligt tilskud til den hjemmearbejdende hustru. Der tales jo så meget om i hele denne diskussion, at der må også gøres noget for de hjemmearbejdende hustruer. Det må man vel sige at der i høj grad er gjort ved gennemførelse af forsørgerbegrebet. Jeg har ladet mig sige, at det ved en indtægt på 15.000 kr. betyder en lettelse på 440 kr. og ved en indtægt på 50.000 kr. en lettelse på ca. 3.000 kr. og således højere op. Så man kan ikke sige, der ikke er gjort noget for de hjemmearbejdende hustruer.

Men spørgsmålet er altså, om det er logisk at blive ved med at have forsørgerbegrebet, fordi det netop har været medvirkende til, at vi har måttet diskutere. Skulle vi have hustrufradrag eller ej, når vi nu skulle have en skattereform, der ophævede sambeskat-

[Hanne Budtz.]

ningen? Også af denne grund vil det være rigtigt at tage hele dette begreb op. Det har særlig interesse for de mange ikke-forsørgere. Hver gang der gives skattelettelse, ender det altid med, at der alligevel bliver skatteforhøjelser i den sidste ende for ikke-forsørgere, for de enlige; det er jo en gruppe, der i så mange henseender føler sig forfulgt — jeg tænker ikke mindst på deres hele stilling på boligmarkedets område — og jeg kan ikke se, at det skal være rimeligt at gøre det stadig vanskeligere og mere byrdefuldt for denne gruppe af medborgere.

Den del af lovforslagene, som mit partis ærede ordfører og også andre allerede har gennemgået, og som vedrører den foreslåede nye form for hustrufradrag, vil, så vidt jeg kan se, medføre en betydelig større lettelse for de mindre indtægter i det øjeblik, det er et fradrag i selve den pålignede skat fremfor i selvangivelsen.

Jeg vil imidlertid også gerne med yderligere et par ord hæfte mig ved de medhjælpende hustruer, kort sagt købmandskonen og landmandskonen. Det ærede medlem hr. Peter Nielsen sagde, at disse hustruer i høj grad arbejder i deres mands virksomhed — andre ærede ordførere sagde da heldigvis, at de arbejder i den fælles bedrift, sådan vil jeg også hellere betegne det — og man viger hele tiden tilbage for vanskelighederne ved at klare disse medborgeres skattemæssige problemer. Man har tit indtryk af, at det er ikke så svært at klare vanskelighederne, når det gælder om at lægge nogle flere afgifter på, men jeg kan ikke forstå, hvorfor man ikke kan foreslå et hustrufradrag for denne kategori af hustruer med et eller andet rimeligt og fast beløb. Så vil man måske sige, at det er svært at kontrollere, men det er der jo så meget inden for skatteområdet der er, og jeg synes man skulle tage på alt dette med en noget større friskhed. Jeg synes i hvert fald, det er helt ejendommeligt at fremsætte lovforslag uden at tage denne kategori af medborgere med.

Men det er klart, at hele dette område — jeg tror også, det var det ærede medlem hr. Baunsgaard, der sagde det — netop giver anledning til så mange følelsesbetonede betragtninger vedrørende forholdet mellem de udearbejdende og de hjemmearbejdende

hustruer. Jeg synes, vi herfra skal bidrage til, at der ikke sættes skel imellem værdien af de to kategoriers arbejdsindsats; vi lever dog i en udvikling, hvor man vel ikke kan tænke sig, at pigerne, vore døtre, ikke skal have en lige så værdifuld uddannelse som sønnerne, og formålet med en uddannelse er dog enten at bruge den eller at have den i reserve, så man kan bruge den. For samfundet spiller kvindernes arbejde på arbejdsmarkedet da også en stor rolle.

Jeg tror nok, at de fleste forældre vil sige: ja men skal vor datter have en uddannelse og også bruge den, kan det ikke være meningen, at hun, fordi hun har indgået ægteskab, skal beskattes strengere af de penge, hun tjener, end andre skatteborgere. Det, der må være målet med det udvalgsarbejde, der nu skal udføres, er at komme til en løsning, der ikke beskatter den udearbejdende gifte kvinde hårdere end andre skatteborgere.

Jeg synes, man skal holde sig for øje, at mange andre forfatninger ligefrem har talt om kvindens stilling og om sambeskatningen; jeg erindrer, at i Vesttyskland har højestere — der står ikke noget direkte om det i forfatningen — fortolket forfatningen således, at sambeskatningen simpelt hen er stridende mod ånden i grundloven med hensyn til familiens stilling og familiens rettigheder.

Jeg vil også erindre om et lovforslag, der blev gennemført her i det høje ting for nylig, nemlig lovforslaget om ophævelsen af den afgiftspligtige grundstigningsskyld, hvorom man netop sagde: her har vi en skat, der er urimelig og uretfærdig, og det er klart, at når der skal finde en skatteomlægning sted, må der ske en fordeling af den byrde, som nogle lettes for. Det er klart, at man ikke kan lave en ændring på dette område, uden at der må ske en udligning, og derfor er det også rimeligt, at man ser dette i forbindelse med en skatte-reform i det hele taget.

Så er der blevet talt så meget om den del af forslaget, der vedrører selvstændig selvangivelse. Jeg er glad for at sige, at også jeg synes, det ville være rimeligt, om man holdt sig til én selvangivelse for ikke at byrde administrationen mere, og jeg synes ligesom det ærede medlem hr. Foged, at de tanker, der er kommet frem i den

[Hanne Budtz.]

henvendelse fra Dansk Kvindesamfund, som netop er blevet omdelt her i det høje ting, er værd at tage med i overvejelserne i det udvalg, som nu vil blive nedsat.

Men som sagt, hvis man skal se på kvindens stilling i et fremtidigt perspektiv, i et samfund under forvandling, et samfund med produktionsforøgelse, kan det ikke være meningen, at man skal hindre kvinden i at tage et arbejde, hun ønsker sig, at man skal sige, som så mange gør det i dag: tjen netop så meget, at det kan betale sig. Det kan ikke være meningen, at man skal sige: pas på ikke at tjene for meget, pas på ikke at arbejde så meget, som I har lyst til.

Jeg håber, at den udvalgsbehandling, der vil finde sted, i hvert fald vil holde fast ved, at vi nu skal have dette problem løst.

Nathalie Lind: Igennem de ordførertaler, vi har hørt i dag, er der egentlig gået en fælles tone af velvilje, behersket velvilje, men dog vilje til at søge at løse problemet. Der er imidlertid også en anden ting, som jeg synes er fælles: der er ikke nogen særlig stor tro på, at man kan løse problemet. Det er, som om den gode vilje bliver afsvækket, man viger tilbage af frygt for de administrative vanskeligheder, som de forslag, den højtærede finansminister har fremsat, åbenbart indebærer, og jeg er derfor bange for, at resultatet af denne debat nemt kan blive, at vi netop med denne lidt uforpligtende velvilje og denne frygt for for stor administration havner i dette, at man til en vis grad giver op og siger: det er så få i samfundet, som virkelig i penge er ramt af den nuværende sambeskatning, det er en så lille en gruppe, lad os nu ikke foretage ændringer i vore skattelove, som kun gavner få, som betyder stor administration, og som måske — det har nogle af ordførerne været inde på — samtidig kunne betyde, at der blev begået uretfærdigheder over for andre grupper i samfundet. Jeg mener, at det er så uhyre vigtigt i dag — og det er anledningen til, at jeg tager ordet nu — at vi prøver på om muligt at finde en linje, der kan føre den rigtige vej ud af dette problem, som jeg synes desværre til en vis grad er ved at gå i hårdknude.

Det har været nævnt, også af det ærede

medlem fru Hanne Budtz og af mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Foged, at der er overrakt en henvendelse fra Dansk Kvindesamfund, hvori man principielt fastholder — og jeg er enig i denne principielle opfattelse — at det, vi må nå frem til, er én skatteskala, men samtidig anfører man, at problemets løsning er så vigtig, at man — fordi der ikke i dag er tilstrækkelig forståelse for dette synspunkt, som måske nok er mere fremsynet, end mange helt vil erkende — foreslår som subsidiære løsninger, at man enten når frem til at beskattede den ene ægtefælle som forsørger og den anden ægtefælle som ikke-forsørger, dette med de nuværende skalaer som forudsætning, eller mest subsidiært: at beskattede dem begge som ikke-forsørgere.

Jeg kan tilslutte mig disse tanker, fordi jeg mener, at det ville være meget ulykkeligt, om vi af frygt for administrative vanskeligheder eller på grund af en for stædig fastholden ved principper, som der ikke er tilstrækkelig bred forståelse for, forspilder muligheden for i forbindelse med en kommende skattereform at få en bedre ordening på dette — det erkender jeg — vanskelige problem.

Må jeg i anledning af de bemærkninger, der faldt om den medhjælpende hustru, og den betænkning, der var afgivet af det i 1961 nedsatte udvalg, blot nævne, at en af de få ting, som dette udvalg var enig om, var, at der måtte ske en ændring af de medhjælpende hustruers stilling. De medhjælpende hustruer var repræsenteret af en landhusmoder, Danske Kvinders Nationalråds repræsentant, fru Esther Frandsen, og hun havde netop den opgave at varetage disse kvinders interesser. Jeg håber også, at der i folketinget kan blive enighed om, at vi ikke kan løse sambeskatningsproblemerne for de udearbejdende kvinder, hvis vi ikke også finder en løsning for de medhjælpende hustruer. I den henvendelse, jeg omtalte før, er som en mulig løsning nævnt, at man indførte et hustrufradrag for de medhjælpende hustruer.

Må jeg om det konkrete forslag yderligere sige, at så vidt jeg kan se, er det egentlig ikke et forslag om særbeskatning. Man fastholder sambeskatningsprincippet, men udtager en vis del af hustruens bodel til særskilt beskatning, nemlig alene hendes

[Nathalie Lind.]

indkomst. Jeg har principielt den opfattelse, at det ville være rigtigere, hvis vi fulgte ægteskabslovens regler med hensyn til, hvad ægtefællerne råder over, også i skattemæssig henseende, og herunder altså formuen. Ikke mindst selvpensionister, som lever af en beskeden indtægt, mennesker, som har giftet sig og hver har en mindre formue, er en gruppe, der bliver ramt urimelig hårdt i dag på grund af sambeskatningen, idet disse menneskers indtægter ved ægteskabets indgåelse bliver lagt sammen — og de får intet hustrufradrag.

Jeg skal slutte disse bemærkninger med igen blot at nævne, at selv om det er en talmæssigt beskeden gruppe af kvinder, der er virkelig hårdt ramt af den nugældende lovgivning, er det dog en gruppe, som vi gang på gang erkender at samfundet har brug for. Jeg tænker i denne forbindelse på, at der nu er fremsat et lovforslag af den højtærede undervisningsminister angående spørgsmålet om, hvad der kan gøres ved læremangelen. Det ærede medlem hr. Helveg Petersen har jo tidligere som undervisningsminister også nævnt betydningen af sambeskatningsproblemet, når det drejer sig om at få flere lærere frem.

Endelig er der det ved sambeskatningen, at den virker ikke alene direkte straffende på dem, der én gang er kommet ind under den, og som bliver ramt; den har også i høj grad, jeg kan næsten sige præventiv virkning. Jeg kender utallige kvinder — det behøver ikke at være kvinder med små børn, det kan være kvinder i alle aldre — som giver positivt udtryk for, at de meget gerne ville have et erhvervsarbejde, og omvendt har man i erhvervene brug for disse kvinder; men fordi de ikke kan overse, hvad sambeskatningen betyder, afholder de sig fra at tage dette arbejde. Også af den grund mener jeg, at en klarere lovgivning ville være at foretrække, således at flere kan indrette deres liv, som de selv ønsker det.

Gunhild Due: Under valgkampen, hvor sambeskatningen jo var meget fremme, hævdede vi i SF, at der måtte en virkelig gennemgribende skattereform til med fradragsreglens afskaffelse, og at først når vi fik en sådan reform, kunne sambeskatningsproblemet løses. Det er noget, som næsten

alle her har været inde på, og de foreliggende lovforslag beviser da også med al ønskelig tydelighed, næsten for tydeligt, at vi havde ret. Man har en fornemmelse af, at den højtærede finansminister virkelig har gjort sig umage for at lave lovforslaget så dårligt som muligt, så at ingen kunne acceptere det; og ved at fremsætte et rodet lovforslag, uden linje og holdning og vanskeligt at administrere, måske oven i købet med den virkning, at der kun for de allerhøjeste indtægter bliver tale om en lettelse, har den højtærede finansminister i virkeligheden skadet sagen, således at der nu kan gå lange tider, før vi får et reelt forslag igennem.

Hvorfor kan man dog ikke prøve på i det mindste at skæve lidt til Norge, hvor man har en løsning af problemet, eller arbejde videre med Dansk Kvindesamfunds forslag i mindretalsbetænkningen af 1963? Den har nok sine fejl, men man kunne måske bygge på den. Det er jo ikke kilde-skatten, det kommer an på — som det har været nævnt — det er fradragsreglen og forsørgerbegrebet. I Norge gjorde kilde-skatten det netop vanskeligere i stedet for lettere at administrere særbeskatningen.

Den højtærede finansminister ved, at mit parti gerne vil hjælpe til med at afskaffe fradragsreglen og gerne vil ophæve sambeskatningen, men på en sådan måde, at det ikke går ud over de mindre indtægter. Den højtærede finansminister må være helt klar over, at de fleste kvinder er i stand til at gennemskue finansministerens manøvrer på sambeskatningens område. Det er meningsløst, at vi skal blive ved med disse lapperier i vore skattelove, så de bliver så indviklede, at kun de, der har revisorer i lange baner, kan udnytte dem, medens andre i stedet må bøde for dem, alt imens skattefolkene får mindre og mindre mulighed for at komme skattesnyderiet til livs — og dette går også især ud over de mindre indtægter.

Finansministeren har ikke gavnet tanken om særbeskatning med dette forslag; den højtærede finansminister har i stedet for skadet tanken, og jeg tvivler meget om, at det vil lykkes at få noget godt ud af det. Men jeg ønsker, at man ikke helt taber sagen på gulvet, og derfor vil jeg gerne henvise til det, der står på side 2 i den

[Gunhild Due.]

henvendelse, vi har fået fra Dansk Kvinde-samfund. Det er jo det samme, som mit partis ordfører var inde på, nemlig tanken om at hver ægtefælle dog i det mindste skal hæfte for sin egen indtægt med under-skriften på selvangivelsen. Det var da en begyndelse og noget, der kunne gennem-føres uden større besvær.

Og så håber jeg i øvrigt, man vil indse, at vi er nødt til at få den omtalte skatte-reform, for at vi kan få løst dette problem på en retfærdig og god måde.

Grethe Philip: Statistikken viser, at gifte kvinder i stadig større antal tager erhvervs-mæssigt arbejde. På denne baggrund vil det også i stigende grad være rimeligt, at kvinder i skattemæssig henseende behandles som selvstændige personer med selvstændigt ansvar også over for skattevæsenet. Jeg vil gerne stærkt understrege dette, fordi det for mig indgår som et meget vigtigt moment i hele spørgsmålet om beskatningen af ægte-fæller. Det har her i salen tilbagevendende været drøftet, at vi burde gå over til en særbeskatning, men så vidt jeg har kunnet konstatere det, har man været yderst for-sigtig med helt konkret at pege på, hvor-ledes dette meget vanskelige problem bedst kan løses. Jeg ser bort fra det konservative folkepartis forslag om indførelse af et split-tingsystem, der jo har et helt andet sigte end at indføre en særbeskatning af kvinders indtægt ved selvstændigt arbejde uden for hjemmet.

Jeg vil derfor gerne takke den højtærede finansminister, fordi han nu har påtaget sig den ikke særlig taknemlige opgave at komme med dette udspil, som jeg synes på mange måder imødekommer de ønsker, der har været fremsat om en særbeskatning.

Jeg skal ikke fordybe mig kritisk i enkelt-heder, men blot pege på, at forslaget vel ikke helt kan siges at løse problemet om en rimelig beskatning af de medhjælpende hustruer. Det har jo hidtil været akilles-hælen for tanken om særbeskatning. Lov-forslaget er på dette punkt bedre end den gældende lovgivning, men vi bør vel over-veje, om man kan komme endnu nærmere til en rimelig og retfærdig løsning.

Jeg skal ikke drage yderligere enkeltheder frem, men blot fremsætte ønsket om, at

dette lovforslag vil danne grundlag for en realistisk og nøgtern behandling af spørgs-målet og fremskynde tidspunktet for ind-førelse af en særbeskatning.

Lis Groes: Også jeg vil gerne takke den højtærede finansminister for det meget store arbejde, der ligger bag fremsættelsen af dette særbeskatningsforslag. Det er jo rig-tigt, at vi har drøftet dette problem snart i mange år. Det er rigtigt, at vi særlig har hæftet os ved den urimelighed, det var fort-sat at bevare en skattemæssig umyndighed for gifte kvinder; det harmonerer kun ringe med vor øvrige lovgivning.

Jeg kan ikke være enig med det ærede medlem fru Gunhild Due, når hun mener, at fremsættelsen af dette lovforslag vil vanskeliggøre denne sags videre gang. Jeg mener, det er et fremskridt, og jeg mener i øvrigt, det er et fremskridt, at folketingets medlemmer nu kommer til alvorligt at beskæftige sig med denne sag.

Der blev fra en enkelt side gjort opmærk-som på, om ikke den kvindekommision, der nu er nedsat, kunne klare problemet. Jeg tror, der er én ting, som kvindekommisionen kunne gøre, nemlig beskæftige sig med spørgsmålet om forsørgerbegrebet, for det er jo rigtigt, at skal vi hen til noget helt rationelt, må vi fuldstændig ændre det nuværende forsørgerbegreb; men det er en ting, som vil kræve tid, som Dansk Kvinde-samfund også har gjort opmærksom på i sin henvendelse. Men jeg tror, tiden er moden til virkelig at undersøge dette pro-blem til bunds, for vi er vist alle sammen enige om, at som det er i dag, medfører forsørgerbegrebet en række urimeligheder.

Der er en pudsig ting, der gør sig gældende, når vi drøfter dette med sær- og sameskat-ning, og det er, at på den ene side påpeger man de frygtelige økonomiske konsekvenser af dette lovforslag, på den anden side — og det er ofte de selvsamme talere — siger man: ja men som det er i dag, har det jo næsten ingen virkning; det virker kun på de helt høje indtægter, og dem er der jo kun få af; der er af sameskattede kvinder kun 11,6 pct., der i 1961 tjente 10.000 kr. og derover. Men begge ting kan dog ikke være rigtige; lovforslaget kan jo ikke både have de voldsomme konsekvenser og ikke have nogen virkning. Jeg tror, det er rig-

[Lis Groes.]

tigt at fremhæve, at hele den indtægtsmasse, som sambeskattede gifte kvinder tjener i dag, i 1961 udgjorde 6,8 pct. af den samlede indtægtsmasse, der bliver beskattet under den direkte beskatning. Det vil altså sige ca. 3 pct. af den samlede indtægtsmasse, når man slår direkte og indirekte skatter sammen. Det er altså en uendelig lille del af den samlede sum, og derfor vil de økonomiske virkninger af visse ændringer i beskatningen af gifte kvinder ikke få så uoverskuelige økonomiske konsekvenser.

Spørgsmålet om de medhjælpende hustruer er rejst fra forskellig side og også nævnt i den højtærede finansministers fremsættelsestale, og jeg synes, det er helt rimeligt, at man inddrager dette problem; men det er også rimeligt, når finansministeren fremhæver, at det er langt enklere at udtrage de penge, der er tjent ved egen virksomhed og ved lønarbejde, end det er at finde en løsning for den nævnte kategori. Jeg mener, at vi i udvalget nærmere kan drøfte, om man kunne finde frem til en løsning her, eventuelt således at man, hvis man afskaffer det gammeldags hustrufradrag, overdrager dette til de medhjælpende hustruer.

Det ærede medlem fru Gunhild Due var inde på et spørgsmål, som jeg også har set drøftet i pressen, nemlig hvorvidt den højtærede finansministers lovforslag skulle have den følge, at alle små indtægter herefter skulle beskattes hårdere. Jeg kan ikke se begrundelsen for, at lovforslaget skulle føre til dette, men jeg tror, det ville være en hjælp for os, hvis finansministeren ville udtale sig derom. Det er klart, at når vi i dag ikke har skalaer, ikke har noget om, hvordan bundfradrag og den slags ting skal være i den kommende udskrivningslov, så er det svært at bedømme de økonomiske virkninger. Men jeg har da, hvor jeg har været med i en diskussion, sagt, at jeg ikke kunne tænke mig, at finansministeren netop skulle stille imod, at alle små indtægter fremover skulle behandles hårdere. Jeg tror, det var godt at få manet i hvert fald det spøgelse i jorden.

Så har man beskæftiget sig en del med spørgsmålet om at finde frem til en beskatning, der var rimelig både over for de ægtepar, hvor hustruen har sit arbejde i hjem-

met, og over for de ægtepar, hvor hun har selvstændigt arbejde. I hele denne problemstilling er der noget, jeg gerne vil fremhæve, og det er, at hver gang en gift kvinde går ud i arbejdslivet, er hun med til at forhøje nationalproduktet, og så er hun også med til at forhøje skattemassen. Det synes jeg dog må være rimeligt at sige. En anden ting er, at de gifte kvinder, der går i hjemmet, udfører et arbejde i hjemmet af stor betydning. De uafhængiges repræsentant var inde på problemet om de gifte kvinders arbejde i hjemmet. Man kan jo sammenligne med, hvad det f. eks. koster at have en husmoderafløser, og hun er der jo kun i 8 timer, mens andre koner må virke det meste af døgnet, men lad gå med det. Hvis man altså sammenligner med de 8 timer, vil man se, at der kan tilføres et hjem ganske betydelige værdier; disse værdier beskattes ikke i dag, og det mener jeg heller ikke de fremover skal. Men det vil altså sige, at i de tilfælde, hvor hustruen kan anvende betydelig tid i sit hjem, har hun mulighed for at skabe betydelige værdier — og betydelige ubeskattede værdier. Deroverfor står de andre kvinder, som må klare indkøb, som må klare madlavning og alt det i en fart og derfor ikke kan være med til at skabe de samme værdier ved syning af børnenes tøj, reparation af hjemmets udstyr o. s. v. Det tror jeg er rimeligt at tage med i betragtning.

Endelig vil jeg gerne slutte af med en rent samfundsøkonomisk betragtning. Den højtærede økonomiminister understregede i sin tale her forleden dag, at en af betingelserne for fortsat økonomisk vækst i vort samfund var, at vi kunne skaffe arbejdskraft frem. Det har været drøftet at importere fremmed arbejdskraft, og andre ting har været drøftet. Jeg mener, at hvis vi får lagt tingene bedre til rette og bl. a. ikke får en direkte særlig skat på gifte kvinders indtægter, vil vi være med til at rydde vejen for, at det bliver muligt for flere at tage arbejde, og også for, at de ikke holder op på et bestemt tidspunkt. Dette, at $\frac{2}{3}$ af hustruindtægterne ligger på 6.000 kr. og derunder, kunne tyde på, at mange gifte kvinder i dag ikke tør fortsætte med at arbejde, og det kan jo også være, manden simpelt hen siger: nu må du holde op, ellers bliver skatten for stor. Det bevirker f. eks.,

[Lis Groos.]

at man inden for vaskerier og andre rengøringskompagnier ustandselig hører dette: nu holder jeg op, jeg begynder igen næste skatteår. Det kan ikke være en fornuftig måde at køre tingene på, og derfor vil jeg gerne endnu en gang takke finansministeren for det fremsatte lovforslag.

Jeg kan også takke de andre ordførere for den milde behandling, lovforslaget har fået her, men jeg er enig med det ærede medlem fru Nathalie Lind i, at man kan godt være lidt bekymret. Jeg havde næsten hellere hørt lidt skarpere ord, for det kunne måske bedre føre til et resultat end den milde overbærenhed.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg vil gerne først takke for nådig modtagelse af de foreliggende lovforslag. Jeg kan godt sige, at modtagelsen har været adskilligt venligere, end jeg havde forudberegnet, og det er jo behageligt at skønne forkert på den måde.

Jeg ville være ked af, hvis det ærede medlem fru Gunhild Due skulle have ret i, at jeg har skadet mulighederne for at løse sambeskatningsproblemerne med disse lovforslag. Jeg håber meget, det ikke vil være tilfældet. Det har under ingen omstændigheder været tilsigtet. Derimod vil jeg være tilfreds, hvis det indtryk, jeg har fået, viser sig at være rigtigt, nemlig at lovforslagene ligesom har bidraget til en større erkendelse af, at problemet ikke er så ligetil at løse, som man måske har troet, og til en større erkendelse af, at der er en hel del ting, en hel del problemer, som nødvendigvis må løses i denne sammenhæng, som der må tages stilling til i denne sammenhæng. Det er noget, som det foreliggende lovforslag om ændringer i ligningsloven i høj grad viser.

Det er så nemt blot at sige, at man vil have problemet løst, man vil have sambeskatningen ophævet, men man slipper ikke uden om, at de ting, der så skal ordnes i denne forbindelse, de skal ordnes. Jeg kan

godt forstå, at man taler om uoverskuelige forslag og indviklede bestemmelser og alt det dér, men jeg tror på den anden side ikke, at nogen tør hævde, at det er problemer, som man kan lade ligge, som man ikke nødvendigvis skal have en orden på.

Der er også en anden ting, som jeg synes generelt går igennem debatten i dag. Det er dette — man kan måske udtrykke det på den måde — at hvis vi stod fuldstændig på bar bund med hensyn til skattesystem her i landet, var det måske muligt at finde et rationelt system og en rationel ordening også af dette problem, men det er jo nu engang sådan, at hver gang man laver den mindste smule om på vort skattesystem, så skæver man til, hvordan virkningerne er i forhold til det nuværende. Det gælder f. eks. enhver provenuforskydning. Selv om der altså er så og så mange, der er interesseret i at arbejde for, at der sker ændringer, vil der som regel også være nogen, der på en eller anden måde føler sig generet af ændringerne eller af de konsekvenser, de har, og så har vi en række komplikationer. Må jeg sige dette til indledning.

Så vil jeg gerne sige til det ærede medlem hr. Foged, der mente, at jeg med disse forslag havde til hensigt at opfylde et valgløfte, at dette er ikke tilfældet. Hvis det for mig eller hvis det for regeringen var et spørgsmål om at opfylde, hvad vi har lovet vælgerne, så var vi ikke kommet med disse forslag; så havde vi ventet med dette anliggende til det tidspunkt, hvor vi samtidig kunne komme med et kildeskatteforslag, fordi vi stadig væk har den opfattelse, at selv om der under alle omstændigheder vil være problemer forbundet med at ophæve sambeskatningen, så ville det dog være mere hensigtsmæssigt og enklere, lettere at gøre det i forbindelse med den kildeskatteordning, vi tænker os, og som ikke er ganske identisk med de ordninger, man har f. eks. i Sverige og Norge.

Det er klart, at vi ville have foretrukket en sådan fremgangsmåde. Når disse forslag imidlertid er kommet, skyldes det det løfte,

[Finansministeren.]

som jeg har givet, jeg kan godt sige oppositionen i denne sal. Jeg erindrer om, at da vi for et lille års tid siden arbejdede med ændringer af ligningsloven, blev der i det udvalg, som var nedsat, stillet spørgsmål til mig om, hvorledes regeringens stilling var til sambeskatningsproblemerne. Det resulterede i, at jeg nævnte i udvalget, efter hvilke principper vi tænkte os problemet løst i forbindelse med en kildeskatteordning. Man spurgte, om ikke det kunne tænkes løst på samme måde og efter samme principper under det gældende skattesystem, og derom forelagde jeg et dokument i udvalget, et dokument, som rummer i kort form netop de principper, som de foreliggende lovforslag bygger på. Jeg blev da i udvalget anmodet om, at man i finansministeriet ikke bare ville tænke på at løse sambeskatningsproblemerne i forbindelse med en kildeskatteordning, men også i forbindelse med den gældende skatteordning og på grundlag af de principper, der var nedlagt i det dokument, jeg har nævnt. Det har jeg følt mig bundet af, og det har i høj grad været medvirkende til, at de fremsatte forslag har fået den form, de har, og det kan måske også forklare, at jeg på en lidt forbeholden måde har fremsat dem, idet jeg med dette først og fremmest mener at have opfyldt det tilsagn, jeg for tre fjerdingår siden eller så gav oppositionen i denne sal. Jeg vil ikke dermed, om jeg så må sige, absolut distancere mig fra forslagene; jeg mener, der kan arbejdes på dette grundlag, naturligvis med en række ændringer, som jeg for mit vedkommende skal være meget villig til at gå ind i en diskussion om, men jeg synes, det kan være rimeligt at nævne denne forhistorie til forslagene.

Det ærede medlem hr. Foged sagde, og andre har jo i lidt andre vendinger været inde på det samme, at den lov, vi skal have til regulering af dette forhold, skulle være enkel og let overskuelig, det skulle være indlysende for skatteyderne, at dette var, jeg tror, det ærede medlem brugte udtrykket den store retfærdighed. Jeg ville være forsigtig med at svinge mig op til så kraftige udtryk. Jeg har mistet troen på, at en skattelovgivning kan være fuldt retfærdig. Jeg ville snarere sige, at kan man nå det mål, at den er rimelig, så tror jeg,

vi skal nøjes med at sætte os dette mål, for det er vist meget svært at nå til enighed om, hvad der er retfærdigt inden for skattelovgivningen.

Her vil jeg igen gerne sige, at man kan jo ikke få hvad som helst uden omkostninger, og jeg er helt sikker på efter det arbejde, vi nu har haft med disse ting, at vil man have en særskilt beskatning eller særbeskatning — kald det, hvad man vil — kombineret med det nuværende skattesystem, kan man ikke få det uden en forøgelse af administrationen — ikke medmindre man vil ændre vort samlede skattesystem på en række andre områder, og dér har jeg altså følt det som en bunden opgave, at forslaget måtte udarbejdes i tilknytning til det system, vi nu engang har.

Der er f. eks. nævnt spørgsmålet om selvangivelsesblanketter og indgivelse af selvangivelser for de, om jeg må sige det sådan, udearbejdende hustruer. Jeg kan godt forstå, man er blevet forskrækket, for det er jo det man er, over de administrative komplikationer, der følger hermed. Det er jo et spørgsmål, som naturligvis er overvejet i finansministeriet, i skattedepartementet, hvor man i det mindste mener, at det vil være teknisk meget vanskeligt at operere med en særskilt beskatning, når indtægten skulle selvangives på samme blanket for de to ægtefæller. For nu bare at nævne en lille ting: hvem skulle man pålægge ansvaret, hvis selvangivelsen kom for sent ind? Skal begge så — om jeg så må sige — hænge på den, skønt det måske i praksis var den ene af ægtefællerne, der var skyldig i det? Man kan sige, det er noget af et kuriosum, men det kan dog indtræffe. Der er selve spørgsmålet om, hvor store blanketterne måtte være, hvis man skulle selvangive begge ægtefællers forhold på dem, og man så bagefter skal have den behandling af selvangivelsen, som finder sted. Der ville altså i hvert fald alene dér være en række problemer knyttet til noget så tilsyneladende forholdsvis enkelt som at samle det hele på én selvangivelse, stadig væk naturligvis under forudsætning af, at vi skal operere videre med det skattesystem, vi har, med myriader af fradrag, og hvad ved jeg. Det var en lille enpassantbemærkning.

Det ærede medlem hr. Foged spurgte, og jeg ved jo godt, hvad han hentydede til,

[Finansministeren.]

om det kunne tænkes, at disse forslag også blev trukket tilbage. Ja, hvis der fremkommer et bedre under forhandlingerne, skal jeg være meget villig til at trække dem tilbage.

Det ærede medlem og andre var inde på, at man egentlig ikke rigtig kunne bedømme de foreliggende forslag, fordi der manglede skalaer, provenuberegninger og sådant. Det er jeg i og for sig ganske enig med de ærede medlemmer i og derfor også enig i, at et materiale til belysning af disse forhold må stilles til rådighed for det kommende udvalgsarbejde. Når jeg ikke har villet ledsage forslagene med et sådant materiale, er det af den enkle grund, at et sådant materiale måtte jo have bygget enten på den udskrivningslov, der gælder i dag, eller i det mindste på det forslag, der nu er trukket tilbage. Vi ved jo alle sammen, at det ville være misvisende, for så vidt som vi må regne med, at det bliver andre skalaer, der skal arbejdes ud fra på det tidspunkt, en ordning skal træde i kraft, og jeg synes ikke, det kunne tjene nogens interesse, at der blev givet oplysninger, som ikke kom til at svare til — måske var temmelig langt fra — det, der ville blive virkelighed til sin tid. Vi ved jo, at havde sådanne tabeller ledsaget forslagene, så var de slået op i pressen som den virkning, ordningen ville have, og det synes jeg altså som sagt ikke der var megen rimelighed i.

Det er jo givet, når vi skal tale om de provenumæssige virkninger og virkningerne for de enkelte skatteydere, at hvis man gennemfører lettelser på et område og går ud fra, at man skal have det samme provenu, så må det uundgåeligt medføre mere belastning på et andet område. Det er en ganske banal sandhed, men den må jo siges, fordi man somme tider argumenterer som om, at den kunne man se bort fra. Men man kan nu en gang ikke trække sig selv op ved håret. Det er derfor, at det med denne som med andre skattereforplaner er hensigtsmæssigt, at de kan gennemføres i forbindelse med, at der kan indvindes provenu på andre felter, så man, om jeg så må sige, kan sætte nogle penge til på det specielle område, det her drejer sig om.

Jeg skal da gerne erkende, at hvis man tænkte sig forslagene gennemført på grundlag af de nuværende skalaer, ja, så medfører det lettelser, og det kan jo næsten ikke undgås at blive lettelser fortrinsvis for de højere indkomster, fordi det er deroppe, progressionen virker i øjeblikket og virker meget kraftigere, end når man splitter indkomsterne op, det er indlysende. Og da vi havde tænkt os en vis stramning af ikke-forsørgereskalaen, kommer det altså til at virke dér. Det er derfor, jeg siger, at denne sag kan — og det er regeringens forudsætning — ikke gennemføres uden i forbindelse med lettelser i det hele taget af indkomstbeskatningen, således at ikke-forsørgere ikke kommer til at betale mere, end de gør i øjeblikket, i hvert fald for så vidt angår det, jeg ville kalde almindelige indtægter.

Der er talt om, hvordan andre forslag måske kunne klare tingene. Der har været nævnt spørgsmålet om den fælles selvangivelse, der er rejst spørgsmålet om valgfrihed, og det er da klart, det anser jeg for givet, at det er muligheder, som nærmere må undersøges.

Næsten alle ærede medlemmer, der har haft ordet, har jo peget på, at man kunne ikke løse dette problem uden også at løse det problem, som så ville blive kraftigere, problemet for de såkaldte medhjælpende hustruer, dem, der hjælper med i en fælles bedrift. Jeg har også i fremsættelsestalen nævnt, at problemet er der, og peget på vanskelighederne derved. Her gælder jo det samme; skal en løsning til, så er det spørgsmålet om et provenutab, der på en eller anden måde skal hentes hjem. Det må vi være opmærksom på.

Der har været peget på forsørgerbegrebet. Rent bortset fra at jeg ikke mener, at det ærede medlem fru Hanne Budtz har ret i, at det er så nyt, som det ærede medlem nævnte — der har været forsørgerfradrag for visse indkomster længere tid tilbage — så er jeg da enig i, at det er en af de ting, som man også må se på. Jeg har ved arbejdet med disse ting erfaret, at det er en rigtig betragtning, at det, man kalder forsørgere, det, der i skattelovens forstand er forsørgere, såvel som i og for sig ikke-forsørgere, dækker over noget meget forskelligt i de enkelte tilfælde; og om man i det hele taget kan nå

[Finansministeren.]

en helt tilfredsstillende løsning, så entydig og så enkel, som der efterlyses, er en sag for sig.

Jeg er også enig i, at spørgsmålet om de medhjælpende hustruer må gå ind i forhandlingerne. Der er også problemer i det, men det mest afgørende i første omgang er, synes jeg, hvem man skal tage med, og hvordan man vil klare det, om man vil klare det ved et ensartet fradrag for alle, eller man vil prøve at udskille den del af indkomsten, der er den medhjælpende hustrus. Det må, synes jeg, egentlig klares ved en generaldebat, inden man kan sætte sig til at udarbejde forslag derom, fordi et sådant forslag skal være forskelligt, efter som man følger det ene eller det andet princip.

Ja, til den ærede ordfører for de uafhængige, fru Anne Feldt-Rasmussen, den ene ting, for at der ikke skal være nogen tvivl på det punkt: jeg kan i hvert fald ikke dele alle de skattepolitiske standpunkter og betragtninger, som det ærede medlem tilkendegav her, og da navnlig ikke det synspunkt, at man skal føre proportionalbeskatningen helt til tops. Jeg bekender mig — det vil jeg gerne sige lige ud — som en varm tilhænger af, at der for de større og største indkomster bevares en progression. Deraf følger også, at jeg ikke kan gå ind på tankegangen om, at man skal konvertere børnetilskuddene tilbage til et fradrag i indtægten, som vi tidligere har haft, og som jo havde en skæv virkning.

Jeg har en bemærkning foranlediget af noget, det ærede medlem fru Nathalie Lind sagde. Det ærede medlem gav sambeskatningen skylden for, at mange hustruer afholdt sig fra at tage et arbejde, de ellers gerne ville have, fordi de ikke kunne overse de skattemæssige virkninger deraf. Den mand, hvis hustru er hjemme, og som står over for muligheden af at tage et ekstrajob, er i og for sig i nøjagtig den samme situation. Problemet hænger ikke så meget sammen med sambeskatningen, som det hænger sammen med vort skattesystem i øvrigt, og her må man undskylde, at jeg ikke kan lade være med at knytte den kommentar dertil, at dette forhold ville være ganske anderledes under en kildeskatteordning, hvor man

forud for indkomståret ganske nøje ved, med hvilken procent ens indtægt bliver beskattet, og hvorledes den bliver beskattet i de forskellige intervaller. Jeg vil gerne dertil yderligere føje, at jeg har hentet næring til min overbevisning om, at en kildeskatteordning er det rimelige at nå hen til, igennem mange af de betragtninger, der er anstillet her i dag, for jeg tror, at selv om det er ganske klart, at vi ikke bliver fri for skatteproblemer under en sådan ordning, så må meget af det, vi i dag har måttet erkende som besværligheder i forbindelse med vort nuværende skattesystem, stille sig på en anden og noget enklere måde under en ordning med kildeskat.

Hagen Hagensen: Kun en enkelt bemærkning til den højtærede finansminister. Ministeren kan jo næsten ikke tale om skatter fra denne talerstol uden at skulle tale om kildeskat; men vi har stadig væk ikke set noget forslag om den. Det er de tanker, man gør sig om det, vi hører om; de må ikke komme længere.

Men ministeren sagde en ting, som har kaldt mig herop igen, og det var, at hvis man havde en kildeskatteordning, så vidste man året forud ganske nøje, hvad man skulle betale i skat, for så var procenten fastsat. Jeg kan egentlig ikke se, at man ikke skulle kunne have det også under det nuværende skattesystem. Udskrivningsloven kunne godt være lagt til rette året forud. I hvert fald kunne man måske undgå det, der skete forleden dag, at man trak et forslag tilbage, efter at selvangivelsesperioden er gået til ende og mennesker har udfyldt deres selvangivelser i tro på det forslag, den højtærede finansminister havde fremsat.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg vil da ikke håbe, at det ærede medlem med den sidste bemærkning mener, at selvangivelserne så var kommet til at se anderledes ud. Ja men så kan jeg ikke se, at det er så forfærdelig relevant i denne forbindelse.

Nu siger det ærede medlem, at jeg bliver ved at snakke om kildeskat — jeg beder undskylde, at jeg gør det — og hvor bliver forslaget af? Ja, en af grundene til, at vi ikke har kunnet få det så hurtigt frem, er,

[Finansministeren.]

at jeg for at opfylde det, jeg har givet oppositionen tilsagn om, har måttet beslaglægge arbejdskraft til udarbejdelse af de forslag, vi behandler i dag. Jeg kan godt forsikre for, at det har kostet meget arbejde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Peter Nielsen: Jeg foreslår, at de 4 lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Tingets næste møde afholdes tirsdag den 9. februar kl. 14³⁰ med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten. (Ægtefællers beskatning), forslag til lov om ændring af lov om nedslag i skatteansættelsen for renteindtægter m. v.,

forslag til lov om ændring af lov om skattelettelse for visse indskud m. v. og

forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen. (Om særskilt beskatning af gifte kvinder).

2) *Anden (sidste) behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning angående folketingets ombudsmands beretning for året 1963.

3) *Anden (sidste) behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om beretning angående Nordisk Råds 12. session 1964.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om Danmarks forvaltningshøjskole.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ekspropriationer under ministeriet for offentlige arbejder.

6) *Første behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af statsgaranti i forbindelse med Danmarks deltagelse i det skandinaviske luftfartssamarbejde.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om omnibus- og fragtmandskørsel med motor køretøjer.

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om saltvandsfiskeri.

9) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om afløsning og statens overtagelse af retten til fiskeri med ålegårde og andre særlige rettigheder til fiskeri på søterritoriet.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 15²⁰.

48. møde.

Tirsdag den 9. februar kl. 14³⁰.

Formanden: I skrivelse af 4. d. m. meddeler udenrigsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks opsigelse af den med Norge under 9. juli 1924 indgæede overenskomst angående Østgrønland.

Medlemmer af folketinget Gunhild Due, Morten Lange, Aksel Larsen og Skræppenborg-Nielsen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse.

Medlem af folketinget Gerda Møller har meddelt mig, at hun ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

„Kan ministeren oplyse, hvorfor der endnu ikke er foretaget endelig opgørelse og udbetaling af den erstatning, der tilkommer de lodsejere, der har afstået arealer i anledning af anlægget af fugleflugtslinjen på strækningen fra Nykøbing F. til Rødby Havn?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Udenrigsministeren (Per Hækkerup): Jeg har den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til folketingsbeslutning om Danmarks opsigelse af den med Norge under 9. juli 1924 indgæede overenskomst angående Østgrønland.*

Overenskomsten har sin oprindelse i den på daværende tidspunkt bestående meningsforskel mellem den danske og norske regering med hensyn til suveræniteten over Østgrønland. Ved overenskomsten etableredes en art modus vivendi vedrørende området, uden at det principielle spørgsmål om suveræniteten blev afgjort — dette problem fandt først sin afgørelse ved den af Den

internationale Domstol i Haag i 1933 afsagte dom vedrørende den juridiske berettigelse af den af Norge proklamerede okkupation af dele af Østgrønland. Efter denne dom kunne Danmarks suverænitet over hele Grønland ikke længere fra et retligt synspunkt drages i tvivl.

Overenskomsten, der omfatter størstedelen af Østgrønland, giver adgang til fangst, fiskeri og jagt i de østgrønlandske farvande og i land, i hvilken forbindelse der kan tages grund i besiddelse til brug; endvidere hjemles der adgang til oprettelse af stationer for vejrværning, telegraf og telefon samt anlæg i videnskabeligt og humanitært øjemed.

Overenskomstens gyldighed blev ikke berørt af Haagdommen, og den norske virksomhed kunne således fortsættes også i årene efter 1933. Siden 1959 har der dog ikke været nogen norsk aktivitet i selve Østgrønland, når bortses fra, at en privat norsk ekspedition i sommeren 1964 berejste landet for at afbryde forældelsesfristen for brugsretten til de tidligere af norske fangstmænd benyttede arealer.

Østgrønlandsoverenskomsten trådte i kraft den 10. juli 1924 med en gyldighedsperiode på 20 år, der automatisk forlænges for tilsvarende tidsrum, medmindre den opsiges af en af parterne senest 2 år før udløbet af en 20 års periode. Første gang, opsigelsesspørgsmålet var aktuelt, var under krigen, og på grund af de unormale forhold blev der efter krigen truffet visse aftaler mellem Danmark og Norge om opsigelses- og ophørsterminerne, således at forholdet i dag er, at slutdatoen for den løbende gyldighedsperiode er 10. juli 1967, medens opsigelsesfristen udløber den 10. juli 1965.

Hvorledes man i Grønland ser på Østgrønlandsoverenskomsten kom klart til udtryk, da spørgsmålet om dens opsigelse i 1963 blev forelagt Grønlands landsråd med henblik på en udtalelse til brug for regeringens kommende overvejelser af sagen. I landsrådets udtalelse af 24. august 1963, der vil ses gengivet i sin helhed i bemærkningerne til forslaget, blev det sagt, at den særordning, der gælder i Østgrønland, ikke harmonerer med Grønlands, specielt Østgrønlands status som en ligestillet del af Danmark.

Regeringen må dele landsrådets syns-